

МҮНӨӨДЭР—ОЙ МОДОНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

ТУС ЗУРАГ ДЭЭРЭ АРДАСААНАЙ ЛЕСПРОМХОЗОЙ МОДОШОН ДЕМЬЯН ИВАНОВИЧ ЛОЖКИНИИЕ ХАРАНАТ. ЭНЭ НҮХЭРНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ОЙ МОДОНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ НЭГЭН ЮМ. МҮНӨӨДЭР БУРЯАД ОРОНОЙ МОДОШОД ЗАНШАЛТА ҺАЙНДЭРӨӨ ТЭМДЭГЛЭЖЭ БАЙНА. ТЭДЭНЭЙ БААТАР АЖАЛ, БАРДАМ ЭРМЭЛЗЭЛ ТУХАЙ МАНАЙ ГАЗЕТЫН ХОЕРДОХИ ХУУДАҺАНДА УНШАГТЫ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 222 (12126) | 1969 оной сентябриин 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...ДОШОДОЙ ...АБШАСА

...йнай ехэ баялиг—ой модон арадай ажахыда үргэ... Модо, модоор хэгдэһэн зүйлнүүдые хэрэглэдэггүй ...шленностьда үгы ёһотой. Модон, тэрэнние болбосо... хаядаһан химическэ промышленностиин шухала ... Дэлхэйн дэлгүүр дээрэ манай оронойн наймаалдаг эл... тоодо модон, хюрөөдэмэл материал, ондоошье зүйл... ...үүри эзэлдэг юм.

...й, модо болбосоруулгын промышленностиин, модоной ...рилэгшэдэй шэн габьяата ажал үндэрөөр сэгнэгдэ... дотор жэл бүри һайндэрлэгдэхэ тусхай үдэр тог... энэ үдэр дүрбэдэхеэ тэмдэглэгдэжэ байна.

...най арадай ажахын нэгэн шухала һалбаринь модо ...босоруулга юм. Олон тоото модошоднай промышлен... ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй, бүхы совет арадтай хамта ... вахтада жагсаад, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь ... гэһэн уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ, В. И. Лени... ойдо зорюулагдаһан габшагай ажалайнгаа дээжые ... оронд оо бариха гэһэн һайн һайхан һанал эрмэлзэл...

...эдэ тэдэнэй туйлаһан амжалта бага бэшэ. Республика ...үхэндэ 4—4,5 миллион кубометр модон бэлэдхэгдэн ...ааа, оронойн шэнэ барилгануудта, арадай ажахын он...удта, мүн хилын саанахи зарим оронуудта эльгээгдэ... ...эхэ модые бага комплексно бригаданууд бэлэдхэдэг ... гол ехэ хүсэн гэжэ тоолгодог эдэ бригаданууд ...нагаадаг, набша нэмаанаань сэбэрлэдэг, дээдэ скла... ...яб талдаг. Һара соо 2000 кубометрһээ бага бэшэ модо ...лха гэһэн мүрысөөн «Забайкаллес» комбинадай бага ...адануудай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

...й мүрысөө үүсхэһэн Социалис Ажалай Герой, Ханда...хозой бригадир Алексей Павлович Кудряшов алдарта ... ганса республика соогоо бэшэ, харин оронойнгоо ... һайн мэдээжэ болонхой. Даажа байһан бага комп... ...га хүсэ шадалаар жэл бүхэндэ 24 мянган кубометр ...бан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ ... мүрысөөндэ оролсохыень республикынгаа модошо... ...йгаа. Тэрэнэй жэшээгээр бага комплексно бригада... 1500—2000 кубометр модо бэлдэхэ, таллуулха гэһэн юм.

...дай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һара ...огдодог, түрүү һуури эзэлэгшэдтэ шан барюулагдадаг. ..., шэрэхэ түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ энэ мүрысөөн нү... Түрүү үүсхэлэй гаргагдадаг Хандагатайн леспромхо... ...ренкын, Спиридоновой даадаг бригаданууд мүрысөө ...шээгээр ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэн, тракто...да хүдэлгэн, ехэ бүтээсэ туйлаһан байгаа.

...танай дүй дүршэлые халан абалсаха һургуули эндэ ...юм. Республикын бага комплексно бригадануудые ...шод эндэ ерэжэ, А. П. Кудряшовой бригадын дүй ...лсаа. Тус леспромхозой А. П. Кудряшовой, В. И. ... И. Е. Матвеевэй, Шулуутайн леспромхозой Т. Е. Мар...ун бусад зарим бригаданууд даабаряа һара бүхэндэ ... жэлэй түсэбые дүүргүүтэй болоо.

...ай леспромхозой коллектив ажалай бүтээсэ дээшэ... бүхэнэй бүтээсые 1000 кубометртэ хүргэхэ уялга ...абаһан юм. Леспромхозой олон бригада, участогууд ... хэрэглэн, ажалай эмхидхэл һайжаруулан, ехэ бүтээ... ...лий Степанович Щукинай даадаг бригада табан жэ... ...гэһэн тухайгаа модошодой энэ һайндэрэй урдахана

...гадынхид табан жэлэй эхинһээ хойшо 86 мянган ку... ...лдэжэ, абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэбэ. Туй... арьбадхаха, түрүү дүй дүршэл халан абалсажа, бү... туйлаха—нимэл ха юм социалис мүрысөөнэй ёһо ...ндэ шалгаржа гараһан Василий Степанович Щукин ...одоной промышленностиин министрэй уряалаар модо... мүнөө Москва хотодо тэмдэглэлсэжэ байна.

...сентябрь һарануудай түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ һайн... ...гэжэ шидэһэн тус леспромхозой модошод ажалай бү... ...дээшэлүүлээ. А. Б. Даниловай, В. П. Парамоновой, ...ой даадаг бага комплексно бригаданууд хоёр һарын ...уур 1000—1500 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа. ... бүхы найман бага комплексно бригада хоёр һарын ... дүүргээ.

...сад түрүү бригаданууд ехэ модо бэлдэжэ, Эхэ оронойн... шухала хэрэгтэй модоор хангаха хэрэгтэ өөһэдынгөө ...уулжа байна. Бага комплексно бригаданудай отол... соонь шэрэжэ, доодо складуудта хүргэхэ уялгатай ...онинь мүн лэ амжалтатайгаар ажаллана. Хандага...озой жолоошод, аха дүү Владимир, Александр Кравец... ...ороз хүсэтэ автомашина гурбан халаанда хэрэг... даабарние 110—115 процент дүүргэдэг. Байгалай ...олоошон А. А. Невзгодов, Баргажанай леспромхозой ... Гаськов болон бусад ажалдаа шалгарна.

...босоруулгын предприятинуудта, модо урадхуулгын ...алай түрүүшүүл улам олошоржо байһаар. Итанцын ...одо ашаха машинын оператор Л. Е. Бурдуковский, ...ой комбинадай станочник В. Р. Коноплева, Сэлэнгын ... хүдэлмэришэн М. И. Филонов, Буряадай мебельнэ, ...улгын комбинадай станочник Т. И. Смекалкина, Бай... ...баазын хүдэлмэришэн Е. Г. Иванова, Үдын конторын ...шад И. П. Закаменных, Ф. Н. Шарофеев болон бу... мүрысөөндэ түрүүлжэ гаранхай.

...рүүшүүлэй ехэ бүтээсэ туйлажа байбашье, «Забай... ...ат модо бэлдэхэ найма һарын түсэб дүүргэжэ ша... ...дай 262 бага комплексно бригадануудай 20 гара... ...метрһээ үлүүтэй, 60-ниинь 1500—2000 кубометр мо... Бусад бригаданууд ажалай бүтээсэ мүртэй һайнаар ... абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлнэгүй. Гээгдэлээ ...шүүлһээ жэшээ абажа, ажалай эмхидхэл һайжаруул... ...икээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, арадай ажахые ...ангаха зорилго модошодой урда табигдана.

...манай ой модоной, модо болбосоруулгын промышлен... ...й ажахын министерствын 30-аад мянган хүдэлмэри... ...эйнгөө һайндэрые тэмдэглэхэ зуураа, амжалтаяа ...йнгаа дутагдалые элирүүлжэ байна. Энэ һалбарнин ...унис ажалай долоо мянган ударнигууд табан жэлэй ...оонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо ...ариха гэһэн мүрысөө толгойлон, ажалдаа амжалта ...ад хүдэлмэрилэгшэдөө уряалжа ябана.

...ДООШОНОЙ ГАБЬЯА

... шааяжа, автомашинын кабинын урдахи шэлдэ табжа... ...зуурашаһан харгыгаар шадамар бэрхээр машинаяа ...сиф Ипатович Селиванов дабшана.

... үе сагай үнгэрһөөр аяар 24 жэл болоо. Тэрэ сагһаа ...атович хэды олон түмэр агтануудые жолоодоо гээшэб! ... хуряалгын халуун хаһа. Бэшүүрэй совхозой жолоошод ... центнер оробһо зөөнэ. Тэдэнэй нэгэн Иосиф Ипатович ... даабари 140—150 процентээр дүүргэнэ.

И. ТКАЧЕВ.

БАЯН-ГОЛОЙ СОВХОЗОЙ МАЛШАДАЙ ҮҮСХЭЛ БҮРИН ДЭМЖЭГДЭНЭ, БҮГЭДЭНДЭ ҺАЙШААГДАНА

БЭРХЭШҮҮЛ

Бүри зунай эхээр ой тайга, хада уулын бэлшээридэ гараһан үхэр мал дээрэ газарай хагда ногооной хагдаржа эхилхэдэ, сентябриин гараха багаар, доошоо гол руу буужа захалаа һэн.

Үхэр мал шахадаг Түнхэнэй совхозой нэгэ һүрэг мал тээсгэнэй Ильчир гэжэ Эрхүү голой эхиндэхи холын хадын бэлшээриһээ буулгагдаа. Эдэ 179 толгой эрэ хашараг, гунан үхэрнүүдые дүршэлтэй малшад Гарма Бурчигаров, Дулма Тапхаева гэгшэд зунай гурба һара соо, 90 үдэртэ бэлшээжэ зуһаа. Тэдэ малыень һаяшаг шэгнэжэ үзэхэдэнь, үхэр бүхэн тус тустаа шэгнүүрээ сүүдхын 970 граммаар нэмээжэ, ерэн хоног соо хамта 145 центнер мяхан нэмэжэ абтаһан байба. Тиигэжэ зунай гурба һара соо хашараг бүхэн шэгнүүрээ 87 килограммаар ехэ болгоо. Мүнөө тэдэ малынь толгой бүридөө дунда зэргээр 305 килограммһаа доошо бэшэ татаха болонхой.

— Иигээд тэдэнние зелёнкын, таряанай һуурида адуулжа, «тоһон таргыень» хүсөөхэ, шэгнүүрыень үшөө ехэ болгожо, тус бүридэнь 320—330 килограммда хүргөөд, октябриин эхээр гүрэндэ гушаахабди. Тиимэһээ бидэ Захааминай аймагай Баян-Голой совхозойхидой үүсхэл уряае дэмжэжэ, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые намартаа сүүдхын 900 граммаар нэмээхэ гэжэ шиидээбди. Бидэшье баһа энэ мүрысөөндэ оролсохомнай,—гэжэ малшан Гарма Бурчигаров хэлэнэ.

Совхозойхид гансашье намартаа үхэрнүүдээ таргалуулха бэшэ, мүн үбэлэй сагта мал шахаха байна. Тиигэхын тула үбһэ тэжээл горитой бэлдээ, байра байдалыень һайнаар түхеэрээ.

Эндэхи малшад Гарма Бурчигаров, Дулма Тапхаева, Геннадий Зверев гэгшэд эдэ үхэрнүүдээ гүрэндэ тушаагаад, орондонь жэжэ мал абажа, үбэлдөө һайнаар шахаха, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхын 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө тэмсэхэ юм.

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

МАЛАЙ ТАРГАН—БЭЛШЭЭРИҺЭЭ

Һарьдаг үндэр хада уулануудай оройгоор түрүүшын сагһан сайража, дээрэ газарай ногоон хагдараад, хүрин шара үнгэтэй боложо, хаа хаанагүй ёһотойл намарай шэнжэтэй болобо. Энэ үедэ холын ой тайгын бэлшээридэ гараһан үхэр мал өөхэ, мяхаяа хүсөөжэ, доодо голдо ороод, гүрэндэ тушаагдахаяа бэлэдхэлэй пунктнууд руу туугдажа эхилбэ.

Үнгэрэгшэ зунай эхээр «50 лет Октября» колхозой бэлшээн таргалуулагдаха хэдэн һүрэг мал Богсоон, Дэбэ гэхэ мэтэ хододоо хагда ногоогоор элбэг байдаг аяар тэрэ Нүхэн дабаан хүрэтэрхи газарнуудта гаргагдаа һэн.

Тэдэ гүүртэнүүдэй нэгые тус колхозой үнинэй малшан Долгор Бизьяева даажа абаад, Хорёо гэжэ холын бэлшээридэ туужа гараһан юм. Эдэ 205 толгой монгол, хайнаг, һарлаг үүлтэрэй сарнуудые бүхэли зундаа оролдосотой һайнаар адуулаа. Сагай уларилай муушаг байһан дээрэһээ һайн ногоотой газарыень бэдэржэ ябаад, бэлшээриень һэлгүүлжэ байгаад малаа адуулаа. Бэлшээри дээрэнь дабһа, хужар таһалдуулдаггүй, хаһа сагтань уһалаад, үдэрэй ехэ халуунда голой уһанда оруулжа тиирүүлдэг байгаа.

Үнэн зүрхэнһөө оролдоһон, халуу наран, шааяма бороо гэнгүй, бүрэнхыһөө бүрэнхы болотор малаа ходол хээрэ ябуулжа, һайнаар адуулһанайнь ашаар малшан Долгор Бизьяевагай гүүртын сарнууд хабарайхиһаа танигдахаар бэшэ тарганууд боложо бэлшээриһээ ерээ. Иигээд удахагүй гүүртын мал гүрэндэ тушаагдаха байна. Һаяшаг шэгнэжэ үзэхэдэнь, июль, август һарада үхэр бүхэниинь шэгнүүрээ сүүдхэдээ 870—900 граммаар нэмээгээ. Мүнөө тэдэ үхэрнүүдынь тус бүридөө 3 центнер үлүүтэй татаха болонхой. Тиигэжэ Долгор Бизьяева зунай хүхэ ногоон дээрэ малаа һайнаар таргалуулһан, шэгнүүрыень ехэ болгоһоной ашаар колхоздоо нилээд ехэ мүнгэнэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

— Манай колхоздо Долгор Бизьяева шэнги ажалша бэрхэ малшад яһала олон. Тэдэнэй оролдосото ажалай ашаар гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэбди. Энэ жэлдэшье түсэб, уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэбди. Һаяшаг хүршэ Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой хүдэлмэришэдэй үүсхэл республикын газетэнүүдтэ толилогдожо, тэрэнь манай малшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Манай аймагай эрхэ байдал Захааминай аймагайхида хүрэхэгүй юм ааб даа. Илангаяа үбэлэй сагта үхэр малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ үшөөл шаданагүй, тэдэнээ гол түлэб адуулжа ондо оруулнабди. Гэбэшье намарай элдин сагые хэрэглэжэ, илангаяа гүрэндэ худалдагдаха малые һайнаар таргалуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ арга боломжо яһала бии.

Тиимэһээ манай малшад намартаа үхэр малаа зүбөөр бэлшээн таргалуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилготой, — гэжэ колхозой главна зоотехник А. Л. Шарастепанов хөөрэнэ.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАНАЙ ЖЭШЭЭ

Мүнөө жэл бэлшээриин ногоон гандажа, малшад шахардуу байдалда ороо. Тиигэбэшье түрүү ажахынуудай һаалишад үнеэдээ һайнаар харууһалжа, тэжээлэйнь рацион зүбөөр табижа, нилээд ехэ һү һаана.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы 10 гаран фермэтэй. Эдэ фермэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Е. Л. Санжиева, Д. Б. Цыбикова, Ц-Н. Ванчикова болон бусад олон һаалишад түрүүлжэ ябана. Тэдэнэй дунда комсомол басаган Лидия Бадмацыренова үнгэрһэн найма һарын турша соо үнеэн бүриһөө 2770 килограмм һү һаажа, залуу һаалишадта жэшээ харуулба.

М. ЦЫРЕНОВ.

БОЛЗОРҺОО ХОЛО УРИД

Баргажанай аймагай Гааргын совхозой һаалишад гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб сентябриин эхеэр дүүргэбэ. Иигэжэ эндэхи һаалишад 854 центнер һү гүрэндэ тушаагаа. Ажахын мэргэжэлтэд, бригадирнууд болон һаалишадай һү һаалидаа гол анхаралаа хандуулһан дээрэһээ энэ амжалта туйлагдаа.

Ажахын үнеэд жэлэй эхиндэ тэжээлээр дутамаг байбашье, зоотехническэ заабариин ёһоор, рацион табиһанай ашаар, хүндэ хүшэр байдалһаа гараа һэн. Зунай ерэхэтэй сасуу һү һаали эрид дээшэлээд, мүнөө болотор доошолногүй.

Баргажан. **О. РАДНАЕВ.**

ҺАЙН ХҮНҮҮД ҺАНААГААРАА

Үбһэ, ТАРЯАН адли зэргэшээд, ургаса хуряалгада хабаадаха механизаторнууд, илангаяа дүршэлтэй, найдамтай комбайнернууд «Красный Октябрь» колхоздо яашье хүртэжэ үгэбэгүй. Зариман олон мэргэжэлтэй тусхай һургуули дүүргэһэн байбашье, комбайнда һууһан дүршэлгүй, нүгөө зариман ондоо хүнөөр һэлгэшэгүй, доро дороо шухала ажалтай.

— Коммунист Самбу Доржиевичые саг зуураар фермые даагшын уялгаһаань сүлөөлөөд, комбайнда һуулгахада болохо байна,—гэжэ парткомой секретарь Дамдин Цыренович Аюшеев дурадхал оруулна.

— Зүб. Мүнөө үбһэндэ ябалсана гү? Зай, Самбу Банзаракцаевые нэгэ агрегадта табяа гэлэйбди. Үшөө нүгөөдэ хоёр агрегадтаа хэниие табихабибди? Бодожо үзэгты, мэргэжэлтэд, һанамжаяа хэлэгты. Энэ асуудалые шиидхээгүйдөө хуряалгаяа түргэн дүүргэжэ шадахагүйбди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Очиров хүдөө ажахынгаа мэргэжэлтэдые мэгдэхээнэ.

— Матвей Гуляев байна ааб даа. Һургуулиинь дирекцитэй хэлсээд үзэхэ байгаа. Һургуули түлеэтээ хуу зөөгөө, заһабаряа дүүргээ ха юм,—гэжэ нэгэн дурадхал оруулна.

Энэ дурадхалые правлениин зүблөөндэ һуугшад ехэтэ зүбшөөжэ, мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын үедэ жолоошон Матвей Гуляевые саг зуураар колхоздо үгыт, хэрэгтэй болоһон сагтань автомашина үгэлсэжэ байхабди гэжэ Үлэгшэнэй дунда һургуулиин дирекцидэ хандаха гэжэ шиидхээ һэн. Тиихэдэ үлөөшэ нэгэ агрегадта баһал жолоошон Алексей Раднаевые автомашинатайнь хамта табиха гэтэбэ. Нэгэн доро комбайн автомашина хоёрые ябуулжа болохогүйнь мэдээжэ. Зүгөөр тэрээндэ хуушанай тракторист, штурвальшик ябаһан Будажап Тубчиновые туһалагшаар үгэхэ. Комбайнаа заһаад, тааруулаад үгөө һаань, тэрэ хоёр бэе бэеэ һэлгээд, агрегадаа һаадгүй ябуулжа байхадаа ядахагүй ха юм гэлсэбэ.

Мүнөө тус колхоздо ургаса хуряалга захалһаар хорёод хоног үнгэржэ, арба-арбан хоногой дүн гаргахада, яарал дундуур олдоһон комбайнернуудай эрхимлэжэ ябана. Үнөөхи жолоошон Матвей Гуляев хорёод хоног соо 350 гаран гектарай таряа амяарлан унагаагаад, мүнөө сэхэ хуряалганда оронхой. Үдэртөө нормын ёһоор 15 гектарай оронда 20-30 гектар, нэгэ үдэр 35 гектар хүрэтэр унагаажа байба.

Зэдэ голой булан тохойнуудай нэгэндэ—Мухар гэжэ газарай 200 гаран гектар дээрэ нэмжыһэн таряалан. Тэрэнэй дундуур талын нэгэ онгосо—«СК-3» комбайн аажамханаар тамаржа холоһоо харагдана.

— Эндэ хоёр агрегат ябаха ёһотой һэн. Нэгэниинь баһа эбдэрбэ алтай?—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Бадма-Цырен Санжиевич гайхана.

Эндэхи таряалангай горитойхон хубинь ой модо, шугы бургааһа орбонгоорнь түлхюулжэ, сэбэрлэжэ, нёдондо, урзанданай шэнээр ашаглагдажа байһан газар. Тиихэдэ хуушанай элдүүрилэгдэдэг таряалангынь нёдондо амаруулагдажа, паарлагдаа юм.

Полиин захада хүрэхэдэмнай агрегадшье дүтэлжэ ерэбэ. Аржагар томо хоолосууд гунхалзан, һалхинда найгажа, таряан далай долгилжо байһан мэтэ үзэгдэнэ. Комбайншье полиин захада хүрэжэ, комбайнер ман руу хазайжашье харанагүй. Штурвалаа мэгдүүгээр, зүгөөр шадамар бэрхээр эрьюулжэ ороно. Скоростёо заашье удааруулангүй, задарюунаар тойруулжа загуундаа оруулна. Хоёр нюдэниинь ялас гэһэн хүн маһайса энеэһээр буужа ерэбэ. Штурвалайнь хажууда бишыхан улаан тугхан улайран харагдана.

— Һайн хүнүүд һанаагаараа гэжэ, эдэш мандаа ехэл туһа хэбэ даа. Эдэ хүнүүдэй һайн дураараа ерэжэ комбайнда һуугаагүй һаань, мэгдэхэл һэмди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ хэлэнэ.

— Эндэһээ жэгдэдээ наймаюһэн центнер лаб гараха байна. Зарим тээһээнь 13—14 центнершье унажа байхадаа торохогүй,—гэжэ комбайнер Матвей Чоймполович Гуляев хэлэнэ.

— Газарынь хүсэтэй байгаал даа. Гандаагүй һаа, эндэхи шэниисэш ямараар гараха байгааб. Удхахал байгаа һэмди даа,—гэжэ түрүүлэгшэ шаналну.

Нүхэр Гуляев туһалагша-штурвальнашьегүйгөөр, гансаараа агрегадтаа ажаллана. Гэрһээнь, полевой станһаа холо ажаллажа байһан туладаа, үбһэшэдэй звенодо хоноод, үглөөнэй 7-8 часһаа үдэшын 12 час, һүниин час болотор ажалладаг.

— Хүнүүдэй хомор хэбэртэй байхада туһалагша хэрэгшьегүй гү даа, гансаараа туйлаад гаруужаб гэжэ бригадирта хэлээ һэм. Мүнөө дээрээ ядарналгүйб. Гаряа хадажа захалһанһаа хойшо һаатажашье байгаагүйб. Иигээд ябабал, мүнөө жэл 500 гектар хуряаха бэзэб,—гэжэ Матвей Чоймполович хөөрэнэ.

Нүгөөдэ жолоошон Алексей Раднаев мүнөө амяарлан унагаагдаһан таряа суглуулан сохижо байха зуураа, туһалагша нүхэр Тубчиновтаяа хамта баһал үдэрэйнгөө даалгабариие холо үлүүлэн, 140—150 процент дүүргэнэ. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан эдэ нүхэд һая 25 түхэриг мүнгэн шантай улаан тугханда хүртөө. Тиигэхэ мүртөө, сүлөөгүй сагай болоходо, штурвалаа нүхэртөө үгөөд, өөрөө автомашинадаа һуужа, комбайнһаа гараһан таряа тоог дээрэ зөөлсэнэ.

Иигэжэ механизаторнуудайнгаа олон мэргэжэлтэй байһанай ашаар Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозойхид богони болзор соо таряагаа хурлажа дүүргэхээ байна. Мяйгаад гектарай таряан амяарлан унагаагдаад, тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь суглуулан сохигдожо, тоог дээрэ таба мянган шахуу центнер орооһон буугаа.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ комбайнаар сэхэ хадалган захалжа, таряа хуряалгын хүдэлмэри бүри эршэдэжэ байнхай.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Захаамин.

НЁДОНДОНОЙХИҺОО ҮЛҮҮГЭЭР...

Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд сентябрь һарын тэн хахадта 12000 гектарһаа орооһо таряанай ургаса хуряажа дүүргэбэ. Нёдондо энэ хугасаада тэдэнэр 6000 гектарай таряа хуряаһан байгаа.

Аймагай комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ «Восточные Саяны» колхозой механизаторнууд түрүүлнэ. Тус ажахын таряанай ургаса мүнөө жэл һайн. Зарим таряалан дээрэһээ гектарай дунда зэргээр 25 центнер орооһон абтана. Дүршэл шадабаритай комбайнернууд Данзан Истаев, Даша Оэбонов, Дымбрэн Соггоев гэгшэд халаан соогоо таряа хуряаха даабаряа 17—18 гектарта хүргэнэ.

Энэ колхоз гүрэндэ орооһо худалдаха түсэбөө һаяар дүүргэхэ.

Ш. БАЙМИНОВ.

СОВХОЗДОО ТУҺАЛНА

Яруунын аймагай Исэнгын дунда һургуулиин наймадахи, арбадахи классуудай һурагшад багшанар В. М. Хамханов, Н. Б. Шагдаров гэгшэдэй хүтэлбэри доро түрэл совхозойнгоо малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэхэн туһа хүргэнэ.

Тэдэнэр һаяхан гурбан үдэрэй туршада Амбаар-Нуур гэжэ газарай поли дээрэ 890 центнер зеленко бухаллаһан, 14 тонно силос дараһан байна. Жэшээлхэдэ, силос дараха хүдэлмэридэ 10-дахи классай һурагшад Д. Цырендоржиев, Д. Бандеев гэгшэд механизатораар ажаллаа.

Д-Ж. ДОРЖИЕВ.

МҮНӨӨДЭР—ОЙ МОДОНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

ОЙ МОДОН—ОРОНОЙ БАЯЛИ

ХҮГЖЭЖЭ БАЙГАА ҺАЛБАРИ

Совет гүрэнэй эмхидхэгдэһэн түрүүшын жэлнүүдһээ хойшо, **ой модо хамгаалха, гамтай һайнаар хэрэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдажа эхилһэн юм. Владимир Ильич Ленин 1918 оной декабриин 27-до Арадай ажахын Дээдэ Соведэй дэргэдэ ой модоной комитет эмхидхэхэ тухай Арадай Комиссарнуудай Соведэй гаргаһан тогтоолдо гараа табиһан юм. Ой модоной промышленностине хүтэлбэрилхэ, хүгжөөхэ хэрэг тус комитетдэ даалгагдаһан байгаа.** Энэ үдэр лэ СССР-эй ой модоной промышленность байгуулагдаа гэжэ тоологдодог.

Буряадай АССР-эй эмхидхэгдэһэн 1923 онһоо хойшо модо бэлэдхэлгые республикын Газар тарялангай наркомадай тусхай таһаг эрхилдэг һэн. Тэрэ үедэ гол түлэб Хориин, Хүрбын, Загарайн, Дээдэ-Үдын модоной ажахынууд модэ бэлэдхэдэг байгаа. Тэрэ үедэ бэлэдхэгдэдэг модые мүнөө дунда хэмжээнэй нэгэ пункт отолон хюрөөдэхэ аргатай. Бэлэдхэгдэһэн модон ганса республика дотороо хэрэглэгдэгшэ бэлэй.

Ой модоной промышленность техническэ талаараа гээгдэнги байһан. Манай республика дотор мэргэжүүлэгдэһэн түрүүшын модоной ажахы 1932 ондо эмхидхэгдээ. Энэ Байгалай леспромхозһоо эхи заха абажа, ондоо тусхай предприятинууд байгуулагдаа. Һүүлээрнь Шулуутайн, Хандагатайн леспромхозуудта түмэр замай лини баригдаһан, Зэрын, Хориин, Хүрбын, Сэлэнгын леспромхозууд эмхидхэгдэһэн байна.

Ой модоной промышленностине үндэһөөрнь хубилгаха, техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэ алхам дайнай һүүлээр хэгдэжэ эхилээ. Ганса үбэлэй үедэ модо бэлэдхэдэг багахан предприятинуудай орондо саг үргэлжын кадрнуудтай, өөрын мэргэжэлтэдтэй индустриальна хүгжэнги промышленна предприятинууд байгуулагдаһан. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хубилалта болоо. Модо бэлэдхэлэй, шэрэлгын, ашалгын ажал оньһожоруулагдаа.

Таллуулгын «ТДТ-75» трактор хэрэглэгдэнэ. Бүри һаяын сагта хүсэ ехэтэй «ДТ-4» трактор, модо унагаадаг, таллуулдаг «ВТМ-4» машина ашаглагдажа эхилхэнь. Мүнөө имэ механизмууд Баргажанай леспромхоздо туршагдажа байна. Хүсэ ехэтэй механизмууд модо ашана, ехэ ашаа шэрэхэ шадалтай автомашинанууд модо зөөнэ. Модые гэшүүһэ, намааһаа сэбэрлэхэ нүүдэл машина Клюевскэ леспромхоздо шалгагдажа эхилээ.

Доодо складуудай ажал комплексоор оньһожоруулха, автомат аргаар хангаха талаар бэлэдхэлэй горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Хэрбээ эгээ мүнөө республика дотор автомат шахуу дүрбэн лини хүдэлжэ байбал, ойрын сагта, тусхайлбал, 1970 ондо тэдэнэй тоо 22 болохо юм. Технологическа процесс хубилгаха, нарижуулха талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Модон ута зандаа томо багсаар түмэр замай линеэр шэрэгдэдэг, сигара болгогдон уягдажа, Онохойн модоной комбинат, Байгалай модоной бааза хүргэгдэдэг болоо. Түмэр замай лини баригдажа байнхай. Тэдэнэй ашаглалгада тушаагдахада, Хориин, Худанай леспромхозууд модые урадхуулангүйгөөр, түмэр замаар хэрэглэгшэдтэнь хүргэдэг болохо юм.

20 гаран мянган хүдэлмэришэдтэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй промышленна 23 предприяти модо бэлдэнэ, болбосоруулна. Энэ жэлдэ «Забайкаллес» комбинат дайнай урдахи 1940 онойхитой сасуулхада, 2,5 дахин ехэ модо шэрэхэ, 5,7 дахин ехэ **модо хюрөөдэхэ, 50 дахинһаа** олон шпала хюрөөдэхэ даабаритай. Шэнэ продукци — сонхын, үүдэнэй рама, үүдэн, стандартна гэрнүүд, тэдэнэй детальнууд, мебель, модоной дабирхай гэхэ мэтэ бэлдэгдэдэг болоо.

Модо, модоной зүйлнүүдые ашаһан составууд республикымнай түмэр замай станцинуудһаа үдэр бүхэндэ иишэ тиишэ гаран ошоно. Ой модоноймнай промышленностиин продукци оронай олон область, хизаар, хилын саанахи зарим гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг.

Туйлаһан амжалта, гаталан гараһан замаа тэмдэглээд лэ, бии байгаа дутагдалнууд тухай тоггонгүй гарахаар бэшэ. Манай комбинат бүхы дээрээ тогтууритай һайнаар хүдэлнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Элдэб олон шалтагаанһаа боложо модо бэлдэхэ, шэрэхэ зарим һаранuудай, тэрэ тоодо август һарын түсэб дүүргэгдээгүй. Жэлэй эхинһээ хойшо комбинат 195 мянган кубометр модо дутуу үгэһэн байна. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн һаранууд, август соо ороһон ехэ хура бороон зарим леспромхозуудай ажалые нилээд гэдэргэнь татаа.

Модо бэлэдхэхэдэ гарадаг бүхы зүйлнүүдые, халдаһа комплексоор хэрэглэхэ, ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин хүдэлмэри һайжаруулха тухай партиин XXIII съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн юм.

Энэ зорилго бэелүүлхын тула шэнэ цехүүд баригдажа эхилээ, баригдахаар хараалагдаа. Муу сортын модо болбосоруулжа, модоор, мүн зомгооһоор жэл соо 35 мянган дүрбэлжэн метр плита хэхэ цех, 10,0 мянган кубометр технологическа зүйл хэхэ цех Онохойн модоной комбинадта баригдахань. Цементнэ-фибролитовэ плита, арболит, тэрэшэлэн технологическа зүйл хэхэ хэдэн цехүүд Байгалай модоной баазада хүдэлдэг болохо. Технологическа зүйл үйлэдбэрилхэ цехүүд Клюевскэ леспромхоздо, Сэлэнгын модоной баазада, Хандагатайн леспромхоздо баригдахаар хараалагдана.

Комбинат бүхы дээрээ хахад миллион кубометрһээ үлүүтэй муу сортын модо, мүн модоной хаядаһа хэрэглэн болбосоруулжа, продукци бүтээдэг болохо юм. Имэ орёо зорилго 1970—73 онуудай туршада бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет байгша оной июль соо ой модоной болон модо болбосоруулгын промышленностиин ажалай эмхидхэл һайжаруулха тухай тогтоол абаһан юм. Модоной бүхы зүйлнүүдые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, шухала хэрэгтэй модоор арадай ажахые хангаха хэмжээнүүд тогтоол соо хараалагдаа. Комбинадай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, модошод, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд партиин, правительствын хараалһан тогтоолые бодотоор бэелүүлхэ, гээгдэлээ усадхаха, үлэгшэ һаранuудай түсэб заатагүй дүүргэхэ хэмжээ абажа байна. Тиихэдээ шэнэ, түрүү техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ, бүхы ажалые комплексоор оньһожоруулха асуудалда анхаралаа хандуулна.

Б. КАЙКОВ.
«Забайкаллес» комбинадай начальнигай орлогшо.

Ардасаанай леспромхоздо хүндэ хүдэлмэриинь булта оньһожоруулагданхай. ... дээрэ оператор Дмитрий Игумнов харуулагдана. Энэ нүхэр модо оньһон аргаар аша... дэ хүдэлмэрилнэ.

Ф. СОРОКИ...

НОГООН «АЛТАЯА» АРЬБАД...

Республикымнай газар дайдын хахадһаа үлүүнь ой модоор хушагданхай. Энэ хадаа ой модоор элбэг Финляндиин баялигтай адлирхуу юм. Модоной ажахы республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой һуури эзэлдэг байна.

Энэ баялигаа гамтай зүбөөр хэрэглэжэ, модоор, модоной зүйлнүүдээр арадай ажахын улам ургажа байгаа хэрэглэмжые хангаха шухала. Модоной ажахын, ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд модо отолон бэлдэхэтэйгээ хамта ой тайгаяа хамгаалха, аша туһатайгаар хэрэглэхэ зорилго шиидхэлсэнэ.

Модошод В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, ой тайгын баялиг арьбадхаха, шэнэ модо һуулгаха, түймэрэй, мүн ондоо аюулһаа хамгаалха уялгаяа дүүргэхые оролдоно. Энэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ гэжэ хэлэхээр. Республикын ой модон хэды газар эзэлдэг, хэды ехэ нөөсэтэй байһаниинь элирүүлэн шэнжэлэгдэжэ байнхай. Имэ хэрэг научна, мүн үйлэдбэриин горитой ехэ хүдэлмэри болохо юм.

Ой модые гамтай һайнаар хэрэглэжэ байбал, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй модон бэлдэгдэжэ байха. Гадна ой тайгамнай үрэ жэмэсээр, ан гүрөөлөөр баян. Хүнэй ажабайдалда, бэеын элүүртэ ой тайгын, тэрэнэй арюун сэбэр агаарай аша туһань сэгнэшэгүй ехэ ха юм. Тиимэһээ модо бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэдхэхэтэй хамта, ой тайгые хамгаалха, баялигыень ехэдхэн олошоруулха эрилтэ табигдадаг.

«Забайкаллес» комбинадай леспромхозууд модо отололгын шэнэ технологи хэрэглэжэ, ургажа байгаа залуу модые гэмтээнгүй үлөөхэ арга олонхой. Шэнэ технологи хэрэглэһэнэй ашаар ганса нёдондо жэлэй туршада 21 мянган гектар ой тайга аюулһаа хамгаалагдаһан байна.

Модоной ажахын министерство, тэрэнэй ажахынууд ой тайгын баялиг арьбадхаха, модо хамгаалан ургуулха уялгатай. Тэдэнэр городууд, һууриин тосхонуудые тойруулан модо һуулгажа, үйлсэ, талмайнуудые, һургуули, саадуудай газаахиие ногооруулжа байна. Урда жэлнүүдэйхитэй сасуулхада, модо һуулган ургуулха хүдэлмэри нилээд үргэдхэгдөө. Энэ жэлдэ 1959 онойхиһоо 34 дахин ехэ элдэб тарилга хэгдэбэ.

Манай министерствын коллективүүд ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта һайндэрые ажалдаа амжалта туйлан угтажа байна. Отологдоһон модоной газарые сэбэрлэхэ даабари 113 процент, шэнэ модо тарилга 100,1 процент дүүргэгдээ. Продукци худалдаха түсэб 130 процентдэ хүргэгдөө. Мүн үйлэдбэриин барилга, гэр байра бодхохо даабари холо үлүүлэгдэһэн юм.

Модо хамгаалан ургуулха ажалд... һанайнгаа түлөө 23 түрүүшүүл ор... нагданхай. Улаан-Үдын Березовско... һалагша Р. С. Стржельбицкий Лен... банскын модоной ажахын техник Б... ажахын модо харууһалагша Васил... тугай ордендо хүртэһэн юм. «РСФС... хамгаалан баяжуулһанай түлөө» ... хүн шатнагдаа.

Республикын модоной ажахынууд... бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Кабанск... район, Хурамхаанай, Улаан-Үдын, мүн ... хынууд аша туһатай ехэ ажал эмх... модоной ажахы жэлэй 2-дохи квар... РСФСР-эй ой модоной министерствы... профсоюзай ЦК-тай дамжуулгын Ула... юм.

Ой тайгын баялигые хамгаалха, а... хүсэ шадалаа зорюулжа байһан түрүү... та олон. Захааминай ажахын модо ... маев, Хурамхаанай ажахын нүхэр ... ажахын нүхэр Покацкий, Баргажана... Воронков, Кабанска ажахын трак... гэгшэдые тэдэнэй дундаһаа дурдама...

Ногоон «алтан» гэжэ нэрлэгдэдэг ... ха талаар ехэ ажалай хэгдэбэшье, ... дутагдал бии гэжэ тэмдэглэхээр. М... гөөр отолхо, бэлэдхэдэй технологи ха... ушар үшөө үзэгдэһөөр. Тиимэһээ ... шангаар тэмсэхэ ехэ шухала болон... урагшатай һайнаар ябуулхын тула ... дай экономико бэхижүүлхэ, тэдэнэй ... жоруулха хэрэгтэй. Манай министер... вүүд энэ зорилгоёо бэелүүлхэ гэжэ б... гаргадаг.

Манай урда табигдаһан үшөө нэ... зорилго юуб гэхэдэ, Байгал далайн о... га хамгаалха, эндэхи баялигые аша ... рэглэхэтэй хамта Байгалай арюун сэ... хагүй. Энэ хэрэгтэ ой модоной үзүүл... хэрэгтэй болоно.

Эдэ хадаа манай хамтадаа шиидхэ... до бэлэдхэгшэд, модоной ажахын хү... тайгые, тэрэнэй баялигые зүбөөр, аш... хэрэглэхэ хэрэгтэ анхаралаа, хүсэ ... байна.

республикын ...
мини...

ТАБАН ЖЭЛЫЕ УРИДЛААБДИ

Һүүлэй үедэ манай Хурамхаанай леспромхозой модошод ажалдаа амжалта туйлажа, олоной анхарал татаһан. Эндэхи модошод үдэрһөө үдэртэ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Ямар аргаар имэ ехэ амжалта туйладагаарнай зариман һонирходог. Нүгөө зариман «Хурамхаанай леспромхозой модошод газаагаа модо отолно. Тэндэхи тужа модоор баян» гээдшье хөөрэлдэдэг.

Үнэхөөрөө манай леспромхоз Шэлбэнгын тужа соо түбхинэһөөр үнишье болоогүй. Энэ тужа модоор яһала баян. Теэд хэдышье баян ой соо оролдоогүй һаа, түсэб дүүргэгдэнгүй үлэжэ болохо. Юуб гэхэдэ, манай хүдэлмэри оньһон техникэтэй холбоотой. Тэрэнээ ямараар ашагланаш, тэрээнһээ бүхы хүдэлмэри дулдыдаха. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ—эгээл шухала.

Манай хүдэлмэришэд ехэ модо бэлдэжэ, табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл жэлэй эхиндэ гаргаад, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа бэлэй. Тиин энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр түрүүшын лэ үдэрһөө эмхитэйгээр ажаллажа ороообди. Эгээл тиигэхэдэ хүдэлмэришэдэй халаан хахад соо хүдэлхэ гэһэн үүсхэлые леспромхозой дирекци, партком, профсоюзна организаци дэмжээ һэн.

Долоон хүнһөө бүридэһэн бага комплексно бригада үглөөнэй найман часһаа үдэшын долоон час болотор трактораа ашаглана. Үглөөнэй найман часта табан хүн ажалдаа гарана. Нүгөө хоёрнай үдын забсарлалгын үедэ ажалдаа гаража, модо таллуулан шэрэнэ. Тиин хүсэ ехэтэ трактор минута сооншье мини байнагүй. Ингэжэ хүдэлхэдэ ажалай бүтээсэ ханигүй дээшэлжэ, барилгын модон ехээр отологдоно.

Жэшээлхэдэ, Василий Паромоновой даадаг бага комплексно бригадынхид һара бүри үндэр бүтээсэ туйлана. Тэдэнэр июль һара соо 2100 кубометр модо бэлдэхэ даабарияа 3600 кубометртэ хүргэжэ, ёһотой баатаршалга гаргаа. Харин август һара соо 3900 кубометр модо бэлдэжэ, туйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхаа. Эбтэй эетэйгээр, ажалаа зүбөөр эмхидхэн ажаллаһанайнгаа ашаар лэ эдэнэр имэ һайн амжалта туйлаа. Эдэ бүгэдэ халаан хахад соо хүдэлхэдэ һайн аша үрэтэй байһые гэршэлнэ.

Минии даадаг бригадынхид Василий Паромоновой бригадатай мүрысэһөөр үниинэй юм. Гэбэшье һүүлшын үедэ энэ түрүү бригадынхид бидэнине ахижа ябана. Теэд манай модошод һулаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Бүхы хүсэ шадалаа зангидан, яһала оролдожо хүдэлнэ.

Манай бригадын хүбүүдтэ хүсэ шадал бии даа. Бидэнэр һара бүри хоёр мянганһаа холо дээгүүр модо отолнобди. Июль һара соо 3.200 кубометр модо отолообди. Август һара сооншье муу бэшээр хүдэлжэ гараабди. Тиин 3.300 кубометр модо отолжо, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабари дүүргэһэндээ баяр баясхалантайбди.

Бригадымнай гэшүүд нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлдэг юм. Тракторист Платон Суменков, шадамар бэрхээр трактораа жолоодожо, халаан соогоо 110—120 кубометр модо таллуулан шэрэдэг. Харин гэшүүһэнэн Галина Баранова ямаршье эрэһээ дутангүй хүдэлдэг. Модоной гэшүүһэ түргэн зуура сэбэрлэдэг шэдитэй хүн. Чекеровщик Юрий Соколов өөрынгөө ажал һайн мэдэдэг. Мүн лэ трактор жолоододог, «Дружба» хюрөөгөөр модо отолдог. Имэ олон мэргэжэл шудалһан ажалша бэрхэ хүн амжалта туйлажа шадана. Бидэнэр леспромхозой тогтоогдохоһоо хойшо хамта хүдэлнэбди. Удаан саг соо суг хүдэлхэдөө бэе бэеэ һайн ойлгожо, шадаха хүдэлмэреэ даажа абаад бүтээнэбди. Манай бүхы амжалта эндэһээл эхитэй гэжэ һанагшаб.

В. ЩУКИН,
Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир.

ОЛОН ҺАРААР АХИЖА ЯБАНА

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе ажалдаа амжалта туйлан угтахын түлөө тэмсэл үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ.

Тиимэһээ ойн хүндэлэлэй мүрысөөнэй үедэ бии байгаа арга боломжоёо хэрэглэхэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхарал хандуулха гээшэ коллективэймнай нангин уялга болонхой. Модо хюрөөдэхэ август һарын түсэб 125 процент дүүргэгдэбэ. Энээнээ һайн үрэ дүн гэжэ тоолонобди. Гадна манай коллектив ондоо элдэб янзын продукци бүтээдэг. Комбинадай цехүүдтэ шпала хюрөөдэгдэнэ, стандартна гэрнүүд, тэдэнэй детальнууд бэлдэгдэнэ, модон хайрсаг хэхэ хабтагай хюрөөдэгдэнэ.

Гэр гэрэй детальнуудые бэлдэхэ, хайрсагуудай модо хюрөөдэхэ даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ. Продукци үйлэдбэрилхэ бүхы даабари 115 процент, продукци худалдаха түсэб 103 процентдэ хүргэгдэһэн юм. Манай коллектив ажалдаа бүри һайн үрэ дүн туйлаха байгаа. Теэд жэлэй зарим һаранuудта модоор дуталдажа, шахардуу байдал тохёолдоһон юм.

Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн коллективэймнай дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Модо хюрөөдэлгын цехэй үйлэдбэриин участок коллектив соогоо эрхимлэнэ. Тэдэнэр модо ашаха, продукци худалдаха август һарын даабари холо үлүүлэн дүүргэжэ, комбинадай дирекциин, рабочкомой, парткомой дамжуулгын Улаан тугые гартаа бүхөөр барижа ябаһаар.

Василий Михайлович Гридневой даадаг модо ашалгын бригада абаһан уялгаяа сүм дүүргэнхэй. Тэдэнэр табан жэлэй түсэбые гурбан жэл найман һара соо дүүргэһэн юм. Ажалайнгаа эршэ һулаpуулангүйгөөр хүдэлжэ, графигаа 11 һараар уридлажа ябана. Нүхэр Мучнинай даадаг бригада графигаа юһэн һараар уридшалаа.

Мастер Павел Борисович Рачковой даадаг халаан табан жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь урид дүүргэжэ байна. Мүнөө тэдэнэр үнгэрһэн гурбан жэл найма һарын түсэбые 123 процент болгонхой. Мастер Владимир Федорович Баклановай даадаг халаан ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, графигаа найман һараар уридшалан ябана.

Манай комбинат «Забайкаллес» комбинадай томо предприятинуудай нэгэн. Коллективнай хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа, абаһан уялгаяа дүүргэхэ байһандаа батаар этигэнэ.

С. МИХАЙЛОВ.
Онохойн модоной комбинадай рабочкомой түрүүлэгшэ.

ТҮРҮҮ БРИГАДАДА

Бидэнэй һуужа ябаһан «МАЗ-509» түхэлэй ашаанай машина тооһо бурьюулан урагшаа шуумайна. Набтархан дабаанууд арадамнай үлэнэ. Жолоошомнай—дүшөөд наһанай шарүүбтэр шарайтай хүн. **Юрэдөө «халуун шулуу долёоһон лэ» хүн хэбэртэй.** Тэрэ гаазаа даран, машинынгаа гүйдэл улам түргэдхэнэ.

— Үшөө хэды модон үлөөб? — гэжэ асуухада:

— 40-өөд модон тухай, — гээд тобшохоноор харюусан, харгыһаа нюдөө зайлуулнагүй. Томо багсаар модо шэрэдэг хүсэтэ машинаяа шадамараар жолоодоһон Ардасаанай леспромхозой жолоошон Бальжинимаев ехэл ярана хэбэртэй. Тэрэ хоёрдохи рейсэдэ ерэжэ ябана.

— Халаанай дүүрэтэр үшөө нэгэ рейс хэхэб,—гээд дорюунаар харюусана.

Уданшьегүй модо отолдог газарта хүрэжэ ерэбэбди. Хаа хаанагүй модо таллуулан шэрэдэг тракторнуудай таршаганаан, модо отолдог «Дружба» хюрөөнүүдэй жиигаанаан соностожо, намарай ойн налгай тэниглэн байдалые эбдэнэ. Хүдэлмэришэ зон шанга шангаар оог табин, бэе бэеэ дуудана.

Бури леспромхозой конторо соо хөөрэлдэхэдөө, парткомой секретарь Рябов:

— Тон хүшэр газарта модо отолнобди,—гэжэ ойлгуулаа һэн. Энэ үндэр шэлын ташаланда модо отолжо байһан хүдэлмэришэдые харахадаа, тэрэ конторо соохи зугаа дахяад лэ һанажархибаб. Үнэхөөрөө энэ леспромхозой модошод хадын ташаланда ургаһан хуһан, уляаһанай дундаһаа нарһан, шэнэһэн модо отолжо абанад. Имэ газарта трактор жолоодожо, отологдоһон модо таллуулан шэрэхэ гээшэ орёо хэрэг. Гэбэшье тус леспромхозой 8 бага комплексно бригадынхид үдэр бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг. Тиимэһээ тус леспромхозой модошод һара, квартал бүхэндэ түсэбөө дүүргэжэ, урмашуулгын шанда хүртэнэ.

Виталай Меньшиковэй даадаг бага комплексно бригадынхид бэшэнэй дундаһаа эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 1200 кубометр эрхим шанартай модо бэлдэжэ, доодо складта эльгээгээ. Эдэнэр ганса август һарынгаа даабариһаа гадуур 235 кубометр модо отолһон бшуу. Бидэнэр энэ түрүү бригадын гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ хүсэлэнтэй иишэ ерээ ха юмбибди. Тиимэһээ:

— Меньшиковэй бригадынхид хаана хүдэлнэ хаб? — гээд, асуубабди.

— Тээ тэрэ, харана гүт, трактор үндэрэй оройһоо буужа ябана. Улаан шэрэтэй. Хараа бэзэш, —гэжэ үнөөхи золгоһон хүдэлмэришэмнай арадаа хэдэн нарһа шаттагалаад ябаһан трактор тээшэ зааба.

— Виталиин трактор гээшэ. Бригадынь гэшүүд тэрэ үндэрэй модо отолжо байна, — гээд тоб байса тэрэ хэлэбэ.

Намарай ой соо тэниглэн. Һулахан һэлбэшээнэй улеэхэдэ, ута нарһад аалихан найган шууяна. Хуһан, уляаһанай алтан шаргал набшаһад аадар шэнгеэр унажал, унажал байһаар. Оршолонто дэлхэйдэ үшөө нэгэ намар хүрэжэ ерэбэ ха юм даа.

— Энээхэн модон сохом лэ кубометр хахад болохо. Хюрөөдэе,—гээд, хүнэй шангаар дуугархада, бидэнэр ябадалаа улам түргэдхэбэбди. Гушаад гаран наһатай үндэр томо хүн хүдэр альган соогоо «Дружба» хюрөө адхаад, нарһан модо өөдэ шагаан харана. Тиин нюдэ сабшаха зуура үнөөхи нарһаяа отолоод унагааба. Тэрэ солбон түргэнөөр нэгэ модонһоо нүгөөдэдэнь ошоодхино. Хүхэ утаа хаяһан хюрөөгөө минута сөөшье замхаанагүй. Харин хурса эритэй һүхэ бариһан залуу басаган Валентина Ушаева ээмэй хүсэ мэдүүлэн, сарбуугай шэнээн гэшүүһэдые саг зуура сабшан һалгаана.

Михаил Пивненко Ардасаанай леспромхозой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, нүхэр Пивненко ажалай ехэ амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Михаил Пивненко.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

«Шумууһан шадамар басаган байнаш даа»,—гэжэ бидэнэй бодомжолһоор байтар, үнөөхи модон гэшүүһэнһээ сэбэрлэгдэжэ, хүшүүртэ бариһан хүбүүн нарһанай үзүүр гасан, бэе бэедэнь дүтэлүүлнэ. Юрэдөө, эдэнэй хүдэлжэ байхыень харахадаа, урмашангүй яаха гээшэб! Бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр ажаллажа байнад.

— Зай, зай... Боря, шамдыш даа. Яатараа нобшорнобши. Виталий Федорович ерэжэ ябана,—гэжэ байгаад үнөөхи шуран солбон гэшүүһэшэ басаган ажалша нүхэрөө хоротойхоноор хадхан шоглоно.

— Хари шамһаал боложо нобшорноб. Хоюулан бэе бэеэ харалсажа ябаһаар лэ ажалаа ункжагайруулан алданабди,—гээд, чекеровщик Борис Шоёнов хүхюунээр хүршэгэнэсэ энеэнэ.

Уданшьегүй хүндөөр таршаганаһаар модо таллуулдаг трактор хүрэжэ ерэбэ. Тэрэ байра дээрээ эрьелдэн, модоной үзүүртэ дүтэлбэ. Борис түмэр аргамжаар хэдэн нарһанай үзүүр орёожо гохолно. Энэ үедэ түрүү бригадир кабина сооһоо буужа, бидэндэ дүтэлэн сасуу гараа һарбайн мэндэшэлэлсэбэ.

Дунда зэргын нюргатай гушаад гаран наһанай энэ хүн дулаахананаар энеэбхилнэ. Наранай элшэдэ шаруулан, һалхи шуургада үлеэлгэжэ хүрин хара болошоһон хасарынь нарихан зурлаануудта зүһүүлэнхэй.

— Хамаг амжалта, ажабайдалнай үшөөл урдамнай,—гээд тэрэ хөөрэнэ. Энэ зүбтэй. Теэд бригадынь гэшүүд булта залуушуул. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай ех... гаар угтаха зорил... лэгдэһэн социалис ... хүдэлжэ байнад.

— Манайхин бу... хүдэлнэ. Булта нэгэ... той. Тиимэһээ бэе ... хүргэн хүдэлнэбди. ... даабари 20—25 проц... лэн дүүргэнэбди—гэ... Меньшиков бригады... магтана.

Намарай үдэр бо... шаргал наран элшэ ... бэгээр адхаһаар на... лын саагуур тонгой... соохи модошод ажа... үдэр соо хэһэн хү... дүнгые согсолон гар...

Виталий Меньшик... 60 кубометр модо ... луулан шэрээд, түрү... лээ. Харин Юрий ... бригадынхид 56 куб... гэжэ, удаадахи һүү...

— Дүрбэн кубоме... хан. Үглөөдэр шан... Виталий, ойлгод гэж... гээд Юрий Шаповал...

— Үглөөдэр Ви... шиков бүри ехэ модо ... нөөдэр хүсэхэл хэрэ... —гэжэ участогай ма... Гаврилович Леонов ... хэлэнэ. Виталий ... бригадынхид жэлэй ... һан дээшэлүүлэгдэ... сүм дүүргээ. Жэлэй ... ри ехэ модо отолхоо... Дундаа мүрысэн хүдэ... һайн шанартай модо ... лэжэ оронойнгоо шэ... нуудта эльгээхэл. ... шалта һайндэрөө аж... таар угтажа алдарша...

К. ЖА...

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН ЭЭЛЖЭЭТЭ XXIV СЕССИ ДЭЭРЭ А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭҺӨӨ

ТАСС-ай тусхай корр. ...гэжэ дамжуулба:
...ральна Ассамблейн ...нэй үглөөнэй заседани ... Гадаадын хэрэгүүдэй ...Громыкын үгэ хэлэхэ... ехэтэ һонирхон ...альга ташаа.

...доxи дай үүдхэһэн ...гүрнмхэйшүүлэй бу... 25 жэлэй ойн урда ...ьна Ассамблей мүнөө ... сессидэ сугларба.
...лай политика—Совет... һуури табигша, му...үүхэ хүнэй, 100 жэ...даа бүхы түрүү хүн ...заглэгдэхэсэ байһан ...нинэй тодорхойлон ...ан, манай баримта... гол политика болоно ...мыко мэдүүлбэ. Энэ...скэ оршон байдалай ...тгүй, хаанаһаашье ...ршье добтолгонууд ...оулжэ шадахагүй.
...ай энэ политика ма...андаһан социалис... амгалан ушар уд... ардай хүтэлбэри болго... гол удхаһаа эшэ үндэ... Нягта холбоо, амгалан ...өө байгуулһан социа...алтэ оронууд мүнөө ...нуудые бүхы дэлхэйн ...дэһэ болгон баримтал...олоимнай адли байһан ...а, мүн политикын адли ...ланай адли байһан ...е нэгэдхэнэ.
...аг ба хүниие олоор ...хэрэгсэлнүүдэй хэдэ ...тэ ёни болоһон мүнөө...дда дэлхэйн шэнэ ...хэ аюулые 20 гаран ...соо зайсуулжа амжаад ...ёбэ нимэ дайн болоо ...лтэндэ айхабтар ехэ ...ушаруулха бэлэй гэ...легацийн толгойлогшо

...алхэй үшөөл бата бэ...болоодүй байна. Бэеэ ...тэ добтолхо, тэдээндэ ...үһыень буляаха, ко...ушарһан ёһо гуримые ...тэмсэл соогуур һандаа... бэеэ даанги гүрэн түрэ... туйлаһан арадуудые ...онхилхо ябадал тогтоо...агдаг ушарнууд эндэ ...үзэгдэнэ. Дэлхэй түг...анга оршон байдалтай

...дээрэһээ харахада, ...нуудай Организацийн ...үшөөл хүсэд түйлагдаа... арадуудай амгалан ...он байдал хангалгада ...а ООН-ой зүгһөө ехэ ...ёһотой байна.
...хоорондын эб найрам... аршалан хамгаалха ... Союзай эрид шиидэн...тухайда А. А. Громыко ...хэлэд, иигэжэ зааба: ...һын һүүлээр хэлсээ... ...е саг болоо гээд һана... США-гай правитель...ээ тушаа Советскэ пра...лаа бодолоо үни элир... Хэлсээ хэхые, энэ хэ...лтатайгаар хандахые, ...а, США-гай үмэнэ, бү...й үмэнэ гараһан улас...уудалнуудые шиидхэхэ ...ого оролдолго хүсэлэл...хүсэнэбди. Зүгөөр Со...маршье хэлсээ хэхэдээ, ...гуудай ашаг туһа ба ...ехэшье, багашье гүрэ...ын эрхэ ба ашаг туһые ...дан үндэһэ болгохо бай-

...юз ООН-ой Уставые ...сэхэ шууд дүүргэлтэ ...най гол зорилгонуудые ...бэлүүлхэ хүсэлтэй.
...эсэргүү США-гай ябуул...лой Нацинуудай барим...онуудта. антигитлеров... солдадуудай дайлал...аһаа үгэһэн зорилго...ото байдалай ба үнэн ... зорилгонуудта харюу... гэжэ совет делега...логшо тэмдэглэбэ. Аме...ото Штадууд бэеэ даан...боһон бүхы түүхэ соогоо ...ьһаа удаан саг соо, на...ай, милитарис Японтой ...аа удаан саг соо вьет... эсэргүү дайн байлдаа хэ...мерикын Холбоото Шта...ада эсэргүү дай үүдхэ... ...бэ туйлаагүй, туйлажа ...й. Юундэб гэхэдэ, эдэ...ргүү. Вьетнам арадые ...уудай сүлөөдэ дуратай ...а, талархана. Совет... туһаламжын сүлөөтэ ...гаар габьяата тэмсэлэй ...оонуудые арьбадхажа ...нөгөөрхэдогбди.
...мыко Дутын Зүүн зүгтэ... тушаа тогтохо зуураа, ...үлбэ: Израилиин хорото ...уулагнуудые Нэгэдэмэл ...а, бүхы арадуудта зүри... Зүүн зүгтэхи байдалые ...талаарнь гуримшуулан ...зорилготой алхамуудта ...һуга гэхэһээ ондоогоор ...а аргагүй байна. Изран... ябуулагшад араб гүрэ... жэлэй урда тээ буляан ...аар дайдаяа өөрын бол... бодол баримтална, эдэ ... эсэргүү сэрэгэй хорото ...үргэлжэ эмхидхэнэ, Из...аа бүхы гүрэнүүдээр ха...гуримшуулха бодото үндэ...ээ мэдэрэгдэһэн, Аюул-

гүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэридэ эсэргүү ябуулгануудые хэнэ.

Советскэ Союз бусад олон гүрэнүүдтэй хамта Дутын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаарнь гуримшуулан шиидхэхэ хараа бодол сэхэ шууд баримталдаг юм гэжэ совет делегацийн толгойлогшо мэдүүлбэ.

Дутын Зүүн зүгтэ буу зэбсэгүүдые үгэлгые хизаарлаха тушаа хэлэбэл, араб оронуудай газар дайдыень Израилиин сэрэгүүдэй эзэмдэжэ байгаа сагта энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэһээ ямаршье үрэ гарахагүй гээд США-гай правительствада Советскэ правительство мэдүүлһэн байгаа гэжэ А. А. Громыко дурдаа.

Урда Корейе харин сэрэгүүдэй эзэмдэһээр байһан, тэндэ США-гай сэрэгүүдэй үлэнхэй байһан ушар ороноо амгалан гуримаар нэгэдүүлхые хүсэдэг корей арадай дура хүсэлөө бэелүүлгэдэнь гол һаад тойбо ушаруулна, түгшүүрилтэй байдалай эшэ нүхэсэл болоно гэжэ совет делегацийн толгойлогшо мэдүүлээ.

Урда Корейһээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргаха тухай эли тодо шиидхэбэри абаха эрилтэ амгалан байдалай зорилгонуудһаа үндэһэлэн табигдана. Советскэ Союз бусад хэдэн гүрэнүүдтэй хамта тус асуудалые Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ дахинаа табина.

Колониальна ёһо гурим мүнөө хүрэтэр эсэслэн усадхагдаагүй байна. Арадуудайнгаа сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэ патриодуудай шуһан Анголодо, Мозамбигта, Гвинейдэ (Биссау), Намибида адхаржа үргэлжэлһөөр. Бусад бүхы хүнүүдһээ сагаан шарайтан үлүү һайн юм гэдэг гитлеровецүүдэй тэнэг шашалдаае өөһэдынгөө программа болгоһон расистнууд ЮАР ба Урда Родезиие зонхилжо байна.

Колониальна ёһо гурим эсэслэн усадхахын тула ООН-ой үмэнэ ехэ зорилгонууд табигданхай байһаар гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Европодохи байдал тушаа хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ: 60-аад онуудай эсэсэй Европо 30-аад онуудай һүүлэй үеын Европоһоо тад ондоо байна. Европын амгалан тайбан байдалые сахин жагсагша, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд Европодохи эзэрхэг түримхэй ямаршье этэгээдэй амыень дары татахаар шухала бүхы юумэтэй болонхой. Тиигэбэшье Европодохи байдал тушаа һанаа амараар, амгалан хонгороор хандабал, үндэһэ баримтагүй ябадал болохо гээшэ.

Дэлхэйн ондоо тээхи ямаршье нютагайхиһаа үлүү олон буу зэбсэгүүд, тэрэ тоодо сэрэгэй талаар хоёр ондоо бүлэглэл болгошо гүрэнүүдэй зэбсэглэлдэ ороһон ядерна зэбсэг, Европо түбидэ суглуулагданхай.

Энэ аюулай хажуугаар ондоо ушар байдал—ФРГ-дэ милитаризмын ба реваншизмын дахинаа һэргээгдэһэн, Баруун Германиин неонацистнуудай толгойгоо үргэһэн ушар тохёолдонхой.

Советскэ правительство эдэ ушарнууд тушаа бусад правительствануудай ба гүрэнүүдэй анхаралые дахин дахин хандуулха баатай болоно.

ФРГ-дэхи хүгжэлтын аюултай шэглэлые зогсоохо, засаг эзэлхэ гэжэ дахинаа тэгүүлдэг болоһон неонацизмые зада сохихо, усадхан зайсуулха гээшэ бүгэдэнэй зорилго, бүгэдэнэй уялга болоно.

Европодохи гүрэнүүдэй хилын, тэрэ тоодо Одер-Нейсе мүрэнүүдээр гарадаг хилэнүүдэй, ФРГ ГДР хоёрой хоорондын хилэнүүдэй хубилха ёһогүй байһан ушар—дэлхэйн энэ хубида бата бэхи эб найрамдал хангаха зайлашагүй шухала эшэ нүхэсэл болоно гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

Европодо хуулита һууриия эзэлһэн гүрэн байха талаарнь ФРГ-дэ эсэргүү ябуулга хэдэггүйбди гэжэ Советскэ правительство нэгэнтэ бэшэ тусхайлан мэдүүлһэн байха. Советскэ Союз ФРГ-тэй харилсаагаа һайжаруулхаар бэлэн байдаг. Европодо амгалан байдал хангалгын хэрэгые, Советскэ Союзай ба ханинараймнай хүсэл эрмэлзэлые хүндэлхэ замаар ФРГ-гэй дабшаха байгаа һаань, Европодохи бодото байдалые, тэрэ тоодо социалис Германиин Демократическа Республикын оршон байгаа бодото баримтые мэдэрээ һаань, манай харилсаанда эрид хубилалта болохо байха гэжэ тоолонобди. Германиин Демократическа Республикын оршон хүгжэжэ байһаниинь хэнэйшье хубилгажа шадахаар бэшэ бодото байдал болонхой. Амгалан байдалда аюул тохёолдуулдаг ФРГ-гэй политикын хараа шэглэлнүүдые Советскэ Союз эрид буруушаана. Советскэ Союз, манай союзнигууд Потсдамска, мүн союзнигууд хоорондын бусад хэлсээнүүдтэ түшэглэн, өөрынгөө аюулгүй байдалай, Европын ба бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай ашаг туһые үндэһэ болгоһон хараа бодол эдэ асуудалнуудаар баримтална, саашадаашье баримталха байха.

Дайнай хойто үеын уласхоорондын харилсаанууд амгалан байдал сахиха, энэ шиидхэхы шэглэлээр арга боломжо ба ажал ябуулгаяа элсүүлэн гулидхаха гол зорилгоёо дүүргэхын тула ООН-ой зүгһөө бүри эдэбхитэй хүсэлэлгэ гаргаха эрилтэ табигдана гэжэ совет делегацийн толгойлогшо тэмдэглээ.

Энээнһээ уламжалан, Советскэ правительство «Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай» асуудалые шухала, яаралтай асуудал болгон Генеральна Ассамблейн XXIV сессиин үзэмжэдэ табина. Тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ, зохихо шиидхэбэри баталан абалгада ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй тон харюусалгатайгаар хандахыень А. А. Громыко уряалба.

Колониальна ёһо гуримай һандархатай хамта бэеэ дааһан байдал туйлаһанаа, территориальна бүтэн бүрин байлгаяа хамгаалдаг зарим гүрэнүүдэй ба арадуудта эсэргүүгээр бусад гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ябуулга хэһэнһээ шалтагаалан эзэмдэгдэһэн газарнуудһаа сэрэгүүдыень гаргуулха гээшэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ шухала арга болохо ёһотой. Тэрэшэлэн бусадай газар дээрэһээ эзэмдэгшэдэй сэрэгүүдые гаргуулха тухай Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдые сэхэ шууд дүүргэлтэ болгуулха, тэдэ шиидхэбэринүүдые дабаха гү, али хэрэгсээхэгүй ябадал гаргуулхагүй гэһэн эрилтэ амгалан байдалай ашаа туһада ООН-ой үмэнэ табигдана гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ.

Социальна байгуулалтаһаа дулдыдангүй, гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо гол гуримуудые—гүрэн бүхэнэй сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэй, территориальна талаараа ойроо хүртэшэгүй байлгын, бүхы арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй, тэдэнэй өөһэдынгөө ниитын байгуулалтые сүлөөтэйгөөр шэлэхэ эрхыень хүндэлхэ гуримуудые уласхоорондын харилсаануудтаа наринаар сахихыень бүхы правительствануудые Генеральна Ассамблейн уряалхыень Советскэ Союз дурадхана. Гүрэнүүдэй хоорондо гараһан бүхы арсалдаанууд имагтал амгалан аргаар, хүсэ хэрэглэнгүй, заналта хэнгүй шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ.

Советскэ правительствын һанамжын ёһоор, бүхы гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл гаргаһанай үндэһөөр дэлхэйн элдэб нютагуудта, ООН-ой Уставай заабаринуудтай зохилдуулан ябуулга хэдэг, аюулгүй байдал сахиха нютагай эмхинүүдые бии болгохын тула гүрэнүүдэй зүгһөө зохихо хүдэлмэри ябуулха асуудал табихаар болоод байна.

Дай хэхэ химическэ ба бактериологическа хэрэгсэлнүүдые хуули бусада тоолохо гэһэн хүсэлэнгөө хүтэлбэри болгон, «Химическэ ба бактериологическа (биологическа) зэбсэгүүдые зохёолго, үйлэдбэрилгэ ба суглуулга хорихо, тэдэниие үгы хэхэ конвенци баталха тухай» асуудалые Советскэ Союз Польшын Арадай Республикатай, Венгриин Арадай Республикатай, Монголой Арадай Республикатай, Болгариин Арадай Республикатай, Румыниин Социалис Республикатай, Чехословакиин Социалис Республикатай хамтадаа ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIV сессиин үзэмжэдэ табина, уласхоорондын зохихо конвенциин проект дурадхана гэжэ совет делегациин толгойлогшо мэдээсэбэ.

АМЖАЛТА ХҮСЭНЭБДИ!

Дээдэ һургуулинуудта бэлэдхэлэй таһагууд нээгдэхэнь.
Үшөө 100 мянган залуу хүдэлмэришэд, таряашад дээдэ һургуулинуудай стационарай студентнэр болохонь.

Дээдэ һургуули хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар шухала удха шанартай хэмжээн бэелүүлэгдэхэнь. Энэ жэлһээ университедүүд болон институдуудай дэргэдэ бэлэдхэлэй таһагуудые нээхэ гэжэ шиидхэгдэ. Энэ таһагуудые дүүргэжэ, түгэсхэлэй шалгалта амжалтатайгаар бариһан хүбүүд, басагад оролтын шалгалта барингүйгөөр нэгэдэхи курсда оруулагдадаг болохо. КПСС-эй Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор иимэ бэлэдхэлэй таһагуудые эмхидхэхэ гэжэ хараалагданхай. Энэ тогтоолые тайлбарилжа үгэхыень СССР-эй Госпланай соёл болон һуралсалай таһагай начальник И. И. ЦВЕТКОВЫЕ ТАСС-ай корреспондент гуйба.

Коммунис парти болон Советскэ правительство орон доторое арадай гэгээрэлэй хэрэгые, мүн дээдэ һургуули хүгжөөхэ гэжэ онсо тусгаар оролдолго гаргадаг гэжэ И. И. Цветков хэлэбэ. Түсэблэлгын органуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ зүйлые бусадһаа һайнаар, элеэр үзэжэ, мэдэржэ байдаг юм. Арадай ажахын хүгжэлтын жэлэй гү, али холын хараата түсэбүүдэй зохёогдожо байха үедэ һургуулиин хэрэглэмжэ тухай асуудалай гарахада, шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөри хододоо олдоод лэ байдаг. Тиин бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы багшанарай табадахи хубиинь Совет орон соо ажаллажа байдагынь тушаан болоно үзэгдэһэн зүйл бэшэ. Мүн тэрэшэлэн дэлхэйн бүхы врачнуудай дүрбэнэйнь нэгэ хуби—600 мянга шахуу врачнууд Советскэ Союзда бии. Манай арадай ажахыда 2200 мянган инженер хүдэлдэг. Энэнь США-гайхида орходоо хоёр хахад дахин шахуу олон.

Советскэ Союзда найман зуу шахуу дээдэ һургуули бии юм. Тэндэ дүрбэ хахад миллион хүн һуралсана. Тэдэнэй 550 мянганһаа үлүүнь жэл бүри инженер, врач, агроном, экономист, багша болон бусад мэргэжэлтын диплом абадаг. Дээдэ гарай кадрнуудай иимэ олоор бэлдэгдэжэ байдагтань омогорхомоор. Энэшье ойлгосотой. Социалис байгуулалта гансал һураха эрхэ олгоод дүүрээ бэшэ, харин үргэн олон ажалшадай дээдэ һургуулида һураха бүхы шухала эрхэ нүхэсэл бии болгоо бшуу. Манай институдта һуралсалга түлөөһэгүй. Студентнэрэй 70 гаран процентнь гүрэнһөө стипенди абадаг.

Оронөймнай дээдэ һургуулинууд энэ жэлдэ 900 мянга гаран залуушуулые абаад байна. Тэдэнэй зариманиинь стационарта, нүгөөдүүлынь үдэшын отделенинүүдтэ, бусадынь заочно һурана. Студентнэрэй зэргэдэ орохо эрхэ олохын тулада хүн бүхэниинь конкурсно шалгалта баряа юм. Энэ шалгалта бариха гээшэ хэсүү хэрэг. Тиимэһээ зарим хүнүүд унаа. Конкурсно шалгалтада унахада аягүй юм аабза. Тиигэбэшье энэнь хүбүүд, басагадай замда ушарһан гай гасалан бэшэ ха юм даа. Хүндэ хэрэгтэй, туһатай мэргэжэл олохоор бусад һургуулинууд-техникумүүд, профессионально-техническэ училищинууд, һуралсалай комбинат болон тусхай курсанууд манай орондо олон шуу.

Гэбэшье дээдэ һургуулинуудай нэгэдэхи курснуудые бүридүүлхэ тухай асуудал эрдэмтэдэй һанаа зобооһоор үнинэй. Һаяхана энэ асуудал хэблэлдэ үргэнөөр зүбшэгдэжэ, олон һонин дурадхал һанамжанууд хэлэгдэһэн байна. Ерээдүйдэ Курчатов мэтын эрдэмтэ болохо байһан хүниие дээдэ һургуулида оруулангүй байха аюул бии гэжэ олон хүн һанамжална. Ерээдүйдэ цехэй эрхим начальник болохо гү, али ажалдаа шунал абьяастайгаар хандаха агроном болон ветеринарна врачые обёоронгүй орхибол гэмшэлтэй. Харин ажаллажа байхынгаа хажуугаар хүдэлмэришэн болон хүдөө залуушуулай үдэшын (халаанай) һургуулинуудта һуралсагшадай дунда иимэ хүнүүд олон байдаг. Гэбэшье конкурсно шалгалта барихадаа, эдэ залуушуул үдэрэй һургуули дүүргэгшэдтэ орходоо муушаг үрэ дүн харуулдаг байна.

Тиин институдуудай дэргэдэ бэлэдхэлэй таһагуудые эмхидхэбэл зүйтэй гэжэ зарим дээдэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон багшанар һанамжалаа. Нэгэдэхеэр, дээдэ һургуулида һураха бэлэдхэл хүүлэхэдээ, заалгын шанар доошолуулхын аргагүй. Хоёрдохёор, шэнэ орогшодһоо эгээл бэрхэ, бэлигтэйнүүдыень шэлэн абаха арга олдохо. Һуралсалые иимээр эмхидхээд байхада, үйлэдбэритэй урда тээнь танилсаһан хүнүүд дээдэ һургуули дүүргэжэ, промышленностьда болон хүдөө ажахыда орожо байха юм. Челябинскын политехническэ, Магнитогорскын горнометаллургическа институдуудта, жэшээнь, бэлэдхэлэй таһагууд нёдондо жэлдэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Мүнөө хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулые дээдэ һургуулида бэлдэхэ шэнэ гурим бүгэдэндэ һайшаагданхай.

Бэлэдхэлэй таһагуудта орохо гээшэ дунда һургуули дүүргээд, предприяти болон барилгануудта, колхоз, совхозуудта эрхимээр ажаллаһанай түлөө гү, али СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ эрхим һайнаар алба хэһэнэй түлөө урмашуулһан зүйл болохо. Промышленна предприяти болон барилгын, транспорт болон хэлхээ холбооной, совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, сэрэгэй частьнуудай командовани партиин, комсомолой болон профсоюзай эмхинүүдэй зууршалгаар залуушуулые шэлэн һунгажа, һургуулида ябуулдаг байха юм. Практическа ажалда жэлһээ бага бэшэ саг соо хүдэлһэн хүдэлмэришэд, таряашадые бэлэдхэлэй таһагуудта абаха гэжэ шиидхэгдэнхэй.

«Дээдэ һургуулинуудай дэргэдэ бэлэдхэлэй таһагуудые эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой удхые эндэ сүм хөөрэһэнэй үлүү. Энэ документ толилогдонхой. Тиигэжэ мүнөө үедэ завод, барилгануудта, хүдөө ажахыда ажаллажа байгаа хүбүүд, басагадта дээдэ эрдэмтэй болохо шэнэ найдабари түрүүлбэ ёһотой. Гансал энэ документын зарим зүйлдэ хүнэй анхарал хандуулха хэрэгтэй. Тус таһагта орогшод үдэртөө, үдэшэлэн гү, али заочноор һуралсаха байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, инженер, агроном гү, али врачай диплом абаха хүсэлэнтэй залуу хүнүүдэй элдэб янзын эрхэ байдал тогтоол хараада абана гээшэ.

Ажалһаа гаража, бэлэдхэлэй таһагуудта һуралсаха болоһон хүнүүдтэ стипенди түлэгдэхэ. Энээнэйнь хэмжээн тэрэ дээдэ һургуулиингаа студентнэрэй стипендитэй адли байха. Ажаллажа байгаад һуралсаха залуушуулда мүн хэдэн ондоо хүнгэлэлтэ байха юм. Тусхайлбал, заочноор гү, али үдэшын сагта һуралсадаг хүнүүд дүүргэлтын шалгалта барихын тулада 15 календарна үдэрэй амаралта нэмэжэ абаха эрхэтэй. Үшөө нэгэ тэмдэглэхэ зүйл гэхэдэ, стационарта һураха болзор 8 һара, заочнигууд болон «үдэшынхидтэ»—10 һара байха.

СССР-эй Госплан СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствэтэй хамта бэлэдхэлэй таһагуудта хэды шэнээн хүниие абахаб гэжэ жэл бүри тодорхойлжо байха гэжэ тогтоол хараална. Энэнь дээдэ һургуулиин стационарта абаха түсэбэй 20 процент хүрэтэрнь байха ёһотой. Тиимэ болохолоороо, жэл бүхэндэ бэлэдхэлэй таһагууд университет ба институдта һураха 100 мянган студентнэрые хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулай дундаһаа бэлдэжэ үгэхэ гээшэ. 1969—1970 һуралсалай жэлдэ дээдэ һургуулида орохоор 20 мянга шахуу хүн бэлдэгдэхэ.

Союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, өөрын харьяата дээдэ һургуулитай СССР-эй министерствэнүүд болон зургаанууд бэлэдхэлэй таһагуудые эмхидхэхэ. Эдэнэй мэдэлдэ үргэн ниитэдэ мэдээжэ болоһон, нэрэтэй түрэтэй дээдэ һургуулинууд олон бии юм. Министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, түбхын түрүүндэ промышленность болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд бэлэдхэлэй таһагуудые бии болгохо тухай шиидхэбэри ханангяар үгтэбэ. Тэдэнэр энэ хэмжээн ехэ туһатай байха гэжэ тоолоно.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүргэлтэ болгон, СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство зохихо приказ тунхаглаа. Мүнөө жэлдэ бэлэдхэлэй таһагуудай эмхидхэгдэхэ дээдэ һургуулинуудай список сентябриин 15 хүрэтэр табиха гэжэ хараалагдаба. Али бүхы түхэлэй һуралсалаар заняти ноябриин 1-һээ эхилхэ. Харин мэдүүлгэнүүд октябриин 25 болотор абтаха.

Эдэ шэнэ таһагуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ хабаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тулада саг хэрэгтэй. Гэбэшье иимэ таһагууд удаан наһатай байха гэжэ тон эли. Тиимэһээ амжалта түгэлдэр ажаллахыень юрөөебди!

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Түмэр замай хүдэлмэришэдэй илалта

ПАРИЖ. (ТАСС). **Франциин түмэр замай хүдэлмэришэдэй бүгэдэ ниитын забастовко боложо, тэдэнэй илалтаар түгэсэһэн байна.**

ВКТ, ФДКТ-дэ ба Форс Увриерта оролсодог түмэр замайхидай профсоюзуудай түлөөлэгшэд ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, хүдэлмэриин үдэрые тодорхой гуримтай болгохо гэхэ мэтын эрилтэнүүдые хангаха тухай Франциин түмэр харгынуудай национальна бүлгэмэй захиргаантай 30 гаран часай турша соо хэлсээ хэһэн байгаа. Тиихэдээ забастовко хэгшэдэй табиһан гол эрилтэнүүд хангагдаа. Профсоюзуудай нэгэдэлнүүд забастовкодо хабаадагшадта баяр хүргэхэ зуураа, илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан амаршалаад, тэмсэл соогуур туйлаһан нэгэдэлээ тэрэ хэбээрнь байлгахые уряалһан байна.

Бүхы орон доторнь поезднуудай ябадал һэргэжэ эхилэнхэй. Зүгөөр хүдэлмэриин эхилхэһээ урид болоһон суглаа, митингнүүд дээрэ хүдэлмэришэд өөһэдынгөө табиһан эрилтэнүүдэй дүүрэн хангагдаха саг хүрэтэр саашадаа тэмсэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

Журналистнуудай уласхоорондын конференци

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Америкын империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүсэхэ тэмсэлдэ бүхы дэлхэйн журналистнуудай урда табигдаха зорилгонуудые хэлсэжэ байһан уласхоорондын конференци эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Сентябриин 19-нэй үглөөнэй заседани дээрэ журналистнуудай уласхоорондын эмхиин вице-президент Чэ Чжун Мен гэгшэ (Корейн Арадай Демократическа Республика) элидхэл хээ. Тиихэдээ уласхоорондын оршон байдалда сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, Америкын империализм гээшэ эзэрхэг түримхэй добтолгын ба дайн сэрэгэй гол ехэ хүсэн, уласхоорондын жандарм, мүнөө сагай колониальна дарлалтын гуламта, бүхы дэлхэйн арадуудай дайсан болоод байна гээд бодото жэшээнүүд дээрэһээ элишэлэн харуулаа. Журналистнууд бидэнэр хадаа социализмын хүсэнүүдые, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөниие, мүн демократическа, эб найрамдалда дуратай болон империализмда эсэргүү бусад бүхы хүсэнүүдые нягтаруулан жагсаахын түлөө, империалистнуудай хорото аашануудые болюулхын түлөө эршэмтэй шанга тэмсэл ябуулха ёһотойбди гэжэ Чэ Чжун Мен тэмдэглэбэ.

ООН-ой байшангай дэргэдэ буруушаалгын митинг

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Бүхы американ солдадуудые энэ дары гэртэнь бусаахые эринэбди» гэһэн лозунгтойгоор сентябриин 18-да, Нью-Йоркдо, ООН-ой байшангай дэргэдэ митинг, демонстрацинууд болобо. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг залуушуул Вьетнамда Холбоото Штадуудай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй добтолгые эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлхын тулада эндэ ерэһэн байгаа. Амгалан тайбан байхын түлөө тэмсэдэг тон элдэб янзын американ эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Америкын бүхы сэрэгүүдые Вьетнамһаа хэлсээнгүйгөөр гаргажа абаашахыень эриһэн байха юм.

Никсонэй хэлэһэн үгые шүүмжэлэн бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIV сесси дээрэ США-гай президент Р. Никсонэй хэлэһэн үгые Нью-Йоркын газетэнүүд шүүмжэлэн бэшэнэ.

Президент Никсонэй хэлэһэн үгэ хадаа, гол түлэб «Америкын хуушан политикые дахинаа дабтаһан» удхатай байба гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ сентябриин 19-дэ гаргаһан редакционно статья соогоо бэшэнэ. Тиихэдээ мүнөө сагай эб найрамдалай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэнь Холбоото Штадуудай зүгһөө уласхоорондын эмхидэ туһалхаар бэлэн байһыень Никсон харуулаагүй, мүн тэрэнэй хэлэһэн үгэ соо тодорхой шэнэ дурадхалнууд оруулагдаагүй байһан хадань, газетэ ехээр дураа гутаһанаа мэдүүлнэ.

Генеральна Ассамблейн сессидэ хабаадагшадай зүгһөө Никсонэй хэлэһэн үгын һайшаалгүйгөөр угтагдаһан ушар тухай ООН-ой дэргэдэхи «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондент Генри Таннер анхаралаа хандуулһан байна.

Президент Никсонэй хэлэһэн үгэ соо «ООН-ой гэшүүн болоһон бага гүрэнүүдэй асуудалнуудые хамааргүй, алад гараһан дээрэһээнь» тус оронуудай түлөөлэгшэд дураа гутаһан байна гээд ООН-ой дэргэдэхи «Нью-Йорк Дейли Ньюс» газетын корреспондент Мартин Кинг тэмдэглэнэ.

Дураа гуталга ба голхоролго

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Урда Вьетнамһаа 35 мянган сэрэгүүдые гаргажа абаашаха тухай США-гай президент Р. Никсонэй ехээр һайрхагдаһан шиидхэбэриие Америкын олониитэ дураа гутан угтаһан байгаа. США-гай правительствын энэ хэмжээн хадаа миин пропаганда хэхэ гэһэн удхатай байһан дээрэһээ Вьетнам тухай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ хэрэгтэ дүтэлхэгүй байна гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. «Вашингтон пост» газетын шэнжэлэгшын мэдэрһэнэй ёһоор, Сагаан байшангай гаргаһан шиидхэбэри ядахын сагта «1970 ондо болохо конгрессэй һунгалта болотор Америкын олониитын һанаа амаруулха гэһэн зорилготой».

Тиихэдээ тэндэһээ гаргагдаха сэрэгүүдэй тэн хахадынь шахуу дайшалхы ябуулгануудта хабаададаггүй, миил туһалбариин подразделенинүүд байна ха юм. Сэрэгүүдэй зарим хубиие гаргажа абаашаха тухай США-гай президентын шиидхэбэри орон доторoo дэлгэрһэн дайн сэрэгтэ эсэргүү хүдэлөөниие һуларуулха гэһэн зорилготой хуурмаг мэхэ болоно гэжэ эб найрамдалай түлөө мэдээжэ тэмсэлшэ доктор Бенджамин Спок мэдүүлбэ.

Анголын арад зон Португалиин колонизаторнуудһаа орон нютагаа сүлөөлхын түлөө гартаа буу барижа, хатуу зоригтойгоор дайлалдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэрэгэй округуудай нэгэнэйнь отряд дайшалхы даалгабари дүүргэхэеэ гараад ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ТОМИЛОЛГОНУУД

КАИР. (ТАСС). Президент Гамаль Абдель Насер ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командованиин тушаалнуудта шэнэ томилолгонуудые хэхэ тухай хоёр декредтэ гараа табиба.

«Аль-Ахрам» газетын мэдээсэлһэнэй ёһоор, генерал Мухаммед Ахмед Садек гэгшэ ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальнигаар, тиихэдэ вице-адмирал Махмуд Абдель Рахман Фахми гэгшэ Египедэй далайн сэрэгэй хүсэнүүдые командалагшаар томилогдоо.

Партизануудай амжалтатай ябуулганууд

ДАМАСК. (ТАСС). «Аль-Асифа» гэжэ эмхидэ оролсоһон Палестиныи бүлэг партизанууд сентябриин 18-най һүни Хооһон далайһаа хойгуур Израилиин эзэмдэһэн газар дээрэ амжалтатай ябуулгануудые хэбэ гэжэ эндэ тунхаглагдаһан коммюнике соо хэлэгдэнэ. Тиихэдээ дайсанай байгуулһан хадхууртай проволоко хашаа һэтэлһэн бэеэрээ, партизанууд Аш Шуэйр, Аль-Джундия, Ат-Туркмания, Умм Ас-Сидр, Ат-Тамуния, Умм Аль-Ватад гэжэ газарнуудта һэмээхэн шурган ороод, олон ондоо буунуудаар тэдэниие буудаһан байгаа.

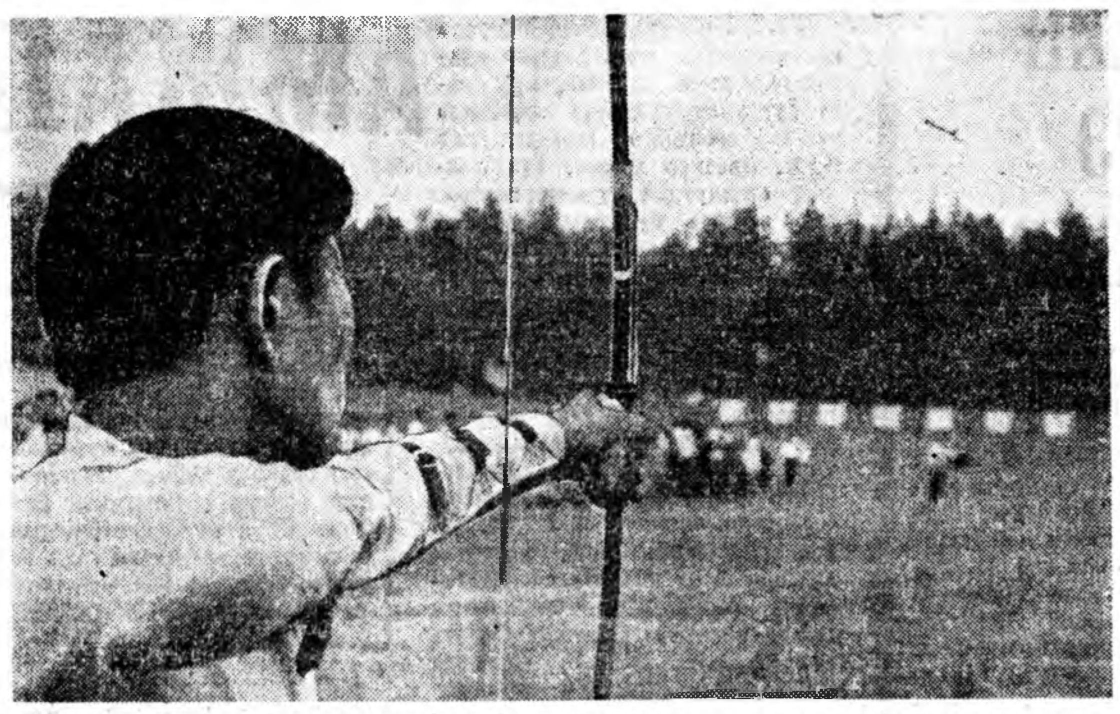
Иимэ добтолго хэһэнэй эсэстэ, дайсанда нилээд ехэ гарза ушаруулагдаа.

Англиин сэрэгүүд баррикадануудые һандаргаһан зангаараа

ЛОНДОН. (ТАСС). Сентябриин 18-да бүхэли үдэр соо Англиин сэрэгүүд Белфаст болон Хойто Ирландиин бэшэшье городуудта граждан эрхэ эдлэхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадай бодхооһон баррикадануудые һандаргажа үргэлжэлүүлбэ. Ольстерһээ абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, иимэ хэмжээнүүдэй урдаһаа улад зон эсэргүүсэлтэ хэнэ. Тиимэ ушар илангаяа Лондондерри хотодо үзэгдэнэ. Граждан эрхэ эдлэхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшад Хойто Ирландиин бүхы хүн зондо граждан эрхэ сүлөө олгохые, хүдэлмэригүйдэлгэ ба гуйраншалгые усадхаха тушаа энэ дары тодорхой хэмжээ абахые, граждан эрхэ эдлэхын түлөө тэмсэлдэ хабаадаад түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдые бүгэдыень сүлөөлхые үсэд хатуугаар эриһэн зангаараа.

Англиин оборонын министр Хили гэгшэ Белфаст хотодо ерээ. Тиихэдээ Хойто Ирландида ошоод байһан Англиин сэрэгүүдтэ заабари үгэхэ, мүн тэрэшэлэн «аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудые шэнжэлэн үзэхэ» гэһэн зорилготойгоор эндэ ерээ юм гэжэ хуулита ёһоор соносхоһон байна.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

Спорт Спорт

ПЕТРОСЯН САВОН ХОЁР ТҮРҮҮЛНЭ

Шатар

Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй 9-дэхи уулзалга үнгэрбэ. Һүүлэй наадаанда Таль Лутиковые, Полугаевский—Гуфельдые илаһан байна. Александр Зайцев Купрейчиктэ, Тукмаков—Васюковта шүүгдэв. Петросян Тайманов хоёрой, Гипслис—Савон, Фурман—Платонов, Аверкин—Холмов гэгшэдэй тулалдаан эбтэ тэнсэлгээр түгэсэһэн байна.

Штейн—Геллер, Жуховицкий—Смыслов, Игорь Зайцев—Либерзон гэгшэдэй наадан дүүрээгүй, хойшолуулагдаба.

Балашов тэрэ үдэр наадаагүй, сүлөөтэй байгаа.

(ТАСС).

БАРИЛДААН

РОССИН БҮХЭШҮҮЛ

Байгша оной сентябриин 28-һаа октябриин нэгэн хүрэтэр Кемерово хотодо Россин шэлэмэл бүхэшүүлэй классическа барилдаагаар хубиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхэнь. Энэ ехын тулалдаанда Россин Федерациин үргэн дайдын газар нютаг бүриһөө суглуулагдажа, зургаан зонохоо шэлэгдэһэн бүхэшүүл хабаадалсаха байна.

Тиимэ шэлэлгын Алас-Дурна зүгэй зонын бүхэшүүлэй мүрысөөн сентябриин 5—7-ной үдэрнүүдтэ Шэтэ хотодо болоһон юм. Тэндэ шалгарһан манай республикын бүхэшүүл—5 хүн: спортын мастерта кандидадууд Н. Николаев, С. Чернеко, нэгэдэхи разрядтайшуул А. Буруев, Г. Манжуев, М. Адамов гэгшэд энэ мүрысөөндэ хүсэ шандааһаа туршалсахаар мордобо.

ФУТБОЛ

„БАЙГАЛ" КОМАНДА—РЕСПУБЛИКЫН ЧЕМПИОН

Республика дотороо түрүү һуури эзэлхын түлөө спортын һайн дуранай бүлгэмүүдэй футбольно командануд хоорондоо мүрысэжэ байнхай. Энэ мүрысөөн дүүрэхэ тээшээ ойртожо ябана.

Улаан-Үдын авиационно заводой футболистнуудай «Байгал» команда Закаменск хотын «Металлург» командада айлшаджа наадахадаа, талмайн эзэдые 3:1 гэһэн тоотойгоор бардамхан илаа.

Түмэр замай транспортын «Локомотив» команда ЛВРЗ-гэй «Локомотивые» 6:2 гэһэн даншье тэнсүү бэшэ тоотойгоор шүүжэрхёо. Улаан-Үдын түмэр замай станциин депогой «Вагонник» командын футболистнууд өөһэдынгөө талмай дээрэ прибор бүтээлгын заводой «Торпедо» командатай наадахадаа, 0:2 гэһэн тоотойгоор илагдаба. Тингэбэшье «Торпедын» футболистнууд шэлэй заводой «Стекольщик» командада шал өөдэгүйгөөр, хуурайгаар—0:5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байха юм.

Мүрысөөнэй бүхы наадалганууд үшөө түгэсөөдүй байбашье, авиазаводой «Байгал» команда футболоор республикын 1969 оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ болоһонинь тодороод байна.

Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые түмэр замай транспортын «Локомотив», түмэр замай станциин депогой «Вагонник» командануд хоорондоо булаалдана. Мүрысөөнэй таблицын адагта Галуута-Нуур хотын «Шахтер» команда шэргүүсэлдэһээр.

Республикын эдир футболистнуудай мүрысөөн дүүрэв. Эдэнэй дундаһаа авиазаводой эдиршүүл түрүү һуури эзэлжэ, республикын 1970 оной чемпион гэһэн хэргэмдэ хүртэбэ. Хоёрдохи һууринда түмэр замай Улаан-Үдын станциин депогой «Вагонник» командын эдиршүүл, гурбадахиие—Галуута-Нур хотынхид эзэлһэн байна.

Л. БОБЫКИН.

Манай айлшан: В. СМИРНОВ

Мурманск хотодо ажаһуудаг ород залуу поэт Владимир Смирнов гурбан номой автор юм. 1965 ондо Москвагай А. М. Горькиин нэрэжэтэ литературна институт түгэсхөө. Тэндэ һуража байхадаа манай буряад хүбүүдһээ элдин һайхан Байгалай үмэнын нютагууд, тэндэхи хүн зон, байгаали тухай нэгэтэ бэшэ һонирхолтой домогуудые шагнагша һэн.

— Мүнөө улаан нюураараа тала нютагыетнай харахаа, Байгалай долгидой аялгые шагнахаа холын Хойто Баренцева далайн эрьеһээ ерээб,—гэжэ редакцида уулзаха зуураа Владимир Смирнов хөөрөө.

Һүүлэй үедэ Владимир Смирнов «Һамгад» гэжэ нилээд томо хэмжээнэй поэмэ бэшэжэ байнхай. Поэмэ соо ород эхэнэрнүүдэй хуби заяан, тэдэнэй хүшэр хүндэ дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ яажа хүдэлһэн тухай хэлэгдэнэ. Тэрэнэйнь хоёр бишыхан хубиие уншагшадтаа дурадхахамнай.

1.

Үхибүүн наһанаймнай
  ухаанай хүндыдэ
Үлэһэн нэгэ
  һанамжа дурдааб...
Үнгэрһэн дайнай
  һүүлээр хүдөөдэ
Үбгэнгүй һамгад
  олон лэ даа.
Сагай ябаха бүри
  тэдэ баран
Сарюун болохо
  бэшэл бэлэй.
Үрхирһэн һолоомо
  хиндэн, таран,
Үһэндэнь шэнгээд
  хэтэдээ үлэлэй.
Үглөөнэй бүрэнхыһөө
  наярха замханагүй
Үни хада һэе
  болоһон молотилка...
Эсэһэн һамгад
  үһөөшье һамнанагүй
Эрьен ерэһэн
  зөөлэн бухэдэ диилдэхэ.
Мэхнинэ ороо юм гү,
  али яагааб—
Мэдээшэгүй болон
  нюдэдөө нюхаха...
Орохо наран шаргал
  гуулин туяагаа
Обоо ехэ таряан
  дээрэнь сасаха.
Энэл үедэ
  Сима-Серафима һэмээхэн
Эмдэрхэй балалайкаа
  гартаа абаха.
Эхэнэрнүүд гэнтэ
  шэмээгүйхэн
Эхилһэн аялгадань
  дашууран алдаха.

Зоболонш гээшэнь захагүй
Зол жаргалым тамалаа—
Энэ бүхые даахагүй
Эдир бэем яагшал ааб?
Ядарал эдлэхым намэйгаа
Яахадааш түрэһэн эхэбши?
Яһашье зуужа магадби
Ябажал ябахым табиниши.
Сэдьхэлым хадхаһан
  энэ дуун
Сэнхир хүхэ
  агаарта дэгдээ.
Уула хада
  дабаад шамдуун
Уужам дайдаар
  таран зэдэлээ.
Жэн балай.
  Һэбшээ һүрюулжэ,
Жэгтэй хурсаар
  үрмэдэһэн анхилаа.
Жэм жэмхэн
  зүрхэеэ гүүлэжэ
Жэгшээд һууһанаа
  һанаа алдаад:
— Хүхюүгээр, Серафима,—
  гэжэ нэгэн
Хүнды сээжэһээ
  абяа гараба.
...Һамгадай үгэ—
  һаналайнь үндэһэн,
Һалганаһан гараараа
  утаһаа дараба.
Эх, Семен, Семен,
Эршэтэйгээр далай —
Эхэнэр намдаа
Түлеэ хахала.
Шара тоһондо
Шараһан блины
Шамдаа, Семен,
Табихаб яһала!
Толгойгоо гунхуулан
  Сима уйдаха,
Торгон үһэнинь
  толотон сайха...

Бусаагүй Семениинень
  хэншьеб дурдаха,
Буураагүй гашуудалынь
  мүнөөш байха.
Үни һэн даа...
Эсэһэншье һаа үндыжэ,
Үдэр, һүни
  нлгаагүй ажаллалайд...
Үхибүүн наһанайм
  ухаанай хүндыдэ
Үлэһэн энэ
  һанамжа дурдалайб.

2.

Гээгдээ даа, алуулаа
Орейдоол
Гэрэл ганса нарамни.
Харн холын хара шоройдо
Хайрагүй
булуулаа даа тэрэмни.
Уйтайш гээшэнь
  ушаргүй шэнги,
Улиһан һалхин
  замханагүй эндэ...
Нэгэл хүн
  энэ дэлхэйдэ дутанги,
Нэгэл хүн
  минии зүрхэндэ.
Үргэһэгүй би
  зүрхэеэ дараад,
Үни удаан
  дурсанаб шамай.
Һарын сагаанда
  газааш гараад,
Һалирнаб үйлсөөр
  арай шамай.
Алад холо руу
  шэртэнэб марганги,
Алаг нюдөө
  эрьюулнэб эндэ...
Алтан дэлхэйдэ
  нэгэл хүн дутанги,
Нэгэл хүн
  минии зүрхэндэ.
Хүрьһэтэ энэ
  газар дэрлэн,
Хүнүүд олоороо
  хүүрлэн хэбтэнэл.
Нэрэгүй сэрэгшэ
  болоо инагни.
Кремлиин дэргэдэ
  нойрсоно гэнэл.
Эрэгүй эхэнэрнүүд
  олон лэ ябанал даа
Энэ хүлгөөтэ
  зуун жэлэй тэндэ...
Элдин дэлхэйдэ
  нэгэл хүн дутанал даа,
Нэгэл хүн
  минии зүрхэндэ.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ оршуулба.

Элдэб жанрай ф... дые буулгадаг мэр... нүүд байдаг. Тэдэ... ниинь гансал спор... зурагуудые хэдэг. ... лые тон зүбөөр спо... журналистнууд ... байха. Үнэхөөрөө... холтой мэргэжэл ... түрүү һуури эзэлх... ложо байгаа сэдьх... ма футболой мүры... али олимпиин ри... сэеэ үзэлсэжэ байһа... лэйтэй шамбайшуу... даанай эгээл һони... нүүдые буулган ... той юун байхаб! М... публика соо болод... мирай талаар эл... нүүдые Л. Хайдур... мин, В. Гаученов, ... А. Мантаев болон ... буулгадаг гээшэ. ... тоор мэргэжэһэн ... листын Бурядтами... һаниинь халаглам... шье саашадаа ни... тэд бин болохо аа... дагдана.

Дээрэ толилогдо... рагуудай нэгэн дээ... лһэн мэргэн харба... Бурмакин буулгаа. ... раг дээрэнь элдин Х... футболистнууд ха... «Үдэ» гэжэ Хори... лэй команда СССР ... дахи-дүрбэдэхи һуу... байна. Алексей Ис... тай жабхалантай ... шагналаа абаад һуу... буулгаа.

БАЙГААЛИ

М. БАРАНОВ

РАССКАЗУУД

ШУБУУДАЙ НААДАН

Энэ ушарые би нэгэтэ сентябриин үдэр Сэлэнгэ мүрэнэй тохойдо ажаглаа бэлэйб. Огторгойн аласта хөөрэһэн үүлэд доогуур һүрэглэн ниидэһэн хорёод шахуу шубуудые түрүүшээр тохорюунууд гээшэ ха гэжэ һанаа һэм. Теэд байн байтараа, тэдэнэй бага зэргэ гохиилдон татаад һуунагтаһан хүзүүгээр хүхэ дэглынүүд гэжэ таагаа бэлэйб. Тэдэ ниидэжэ ябахадаа өөһэдын тусгаар абари зантай байдаг байба. Жэшээлхэдэ, үдэ жэгүүрээ дэбингүй элижэ ябахадаа, нэгэ газартаа зогсошонон мэтээр һанагдаха юм. Тиихэ үедөө хүхэ дэглынүүдэй нэгэн згеэр эрьен шанха өөдөө дүүлижэ, уданшьегүй сүг ниидэжэ ябаһан ямар нэгэн нүхэртөө унаһан шулуун шэнгеэр шуумараар добтолдог байба. Добтолуулаашань нүхэрэйнгөө сохилтоһоо тэрэ дары мултарха һэдэлгэтэй толгойгоороо хажуушаа бухан зайлаад, аласта дүүлижэ мүн лэ урда мэтэ добтолгодо оролдог байгаа. Тиихэ үедэнь шубуудай згһөө ямаршьео даа, дайшалхы зоригой хашхараан шэнги абяан дуулдадаг байба.

Шубууд энэ наадаяа арбаад минутын туршада үргэлжэлүүлжэ байгаа. Энэ үе соо бэеэр бусадһаа томо нэгэниинь хүлгэн наадажа байгшадһаа тээ холохон ябадаг байба. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа һүрэгэйнгөө удамарша, аха захань байжа болоо ха. Тэрэл шубуун бусад, залуу һүрэгэйнгөө дайшалхы наадые дэмжэжэ, шангаа абяа үгэдэг байгаа һэн.

Хүхэ дэглынүүдэй энэ хүлгөөтэ наадые ажаглажа байхадаа: «Холын аянда зориһон аад, юундэшьеб иигэжэ дэмы талаар хүсэ шадалаа барадаг жэгүүртэд гээшэб. Юрэдөө энэ нааданиинь аян замдаа ушаржа болохо дайсадтаяа тэмсэхэ һорилго, бэлэдхэлынь гээшэ гү»,—гэжэ һанаа һэм. Тиимэшье байжа болохо. Юуб гэхэдэ, хүхэ дэглынүүд өөһэдынгөө гарбалай хилэн шубуудтал адляар нашан, бүргэд мэтын арьяатан шубуудһаа бэеэ хамгаалан тэмсэхэ ушартай болодог ха юм.

ШАНДАГАНАЙ ҺҮҮЛ

Энеэдэтэй нэгэ иимэ ушар һаяшаг намтай тохёолдобо. Шулуурхаг хүтэл өөдэ һүүлшынгээ хүсэ гарган үгсэнэб. Һуужа амараа һаа гээд, таатай газар юрэдөө олоногүйб. Тойроод борьё-торьё шулуун аад, шулуун. Тэдэнэй забһараар багахан нүхэнүүд хонхойлдожо харагдана. Шандагадай ёһоорхон лэ байранууд юм ха гэжэ тэдэ нүхэнүүдые обёорходоо һанаха хүм. Эгээл энэ хирэндэ хялар борохон шандаганай ойроо һуухые обёоржорхибоб. Айһан, гайхаһан тэрэнэй амяа татаһан минии харасанууд түр зуура уулзаашаба. Ушарынь хадаа, би тэрэнэй орохо нүхые хаажа зогсошоһон байгааб. Тиигээд лэ тэрэ хөөрхы минии зайлахые һэмээхэн хүлеэжэ байгаа ха юм. Теэд би хайшаа зайлахабиб—нэгэ таладам шандаган, нүгөө хажуудам—эрмэг шулуун. Энэ ушарыем тухайлжа наадалһаншуугаар тэрэ шандаган уралаа һэмэр жэмэр гүүлээд абаха юм. Тиигэхэ бүринь энеэдэһээ барижа байха хүм. Гэбэшье сэмгэнһээнь барижа ябаһан буугаа дары абаад, хүрэөөрнь мишл шамайе даа гэжэ һанабашье, эдэ бүгэдые хэнгүй замаа үргэлжэлүүлээ һэм. Арбаад алха ябаад эрьехэдэм, мүнөөхи шандаганайм хөөбэр зөөлэхэн һүүл нүхэнэй амһарта һагсагад гээд үгы болошоо һэн. Халбагын тухай нюдөөр хажууһаам гэтээд арилха айбала-ангуушан гээшэ хаш гэһэншүүгээр шандаганай һүүл һагсагад гэбэ гээд юундэшьеб һанаадхёо бэлэйб.

ГАЙХАЛТАЙ АН

Үдэрөөр ябагалаад хүрэхэ газарта оршодог хүбшын обёорой гэрхэн соо хоноод гараа һэм. Һүниндөө хярмаг саһан унаһан аад, үдэртөө наран шаражи захалба. Үдын хоол барижа, гутал хубсаһаа хатааха хэрэгтэй. Үдэшэлэн тээ жабарлаха байха гэжэ бодоод, һалхи шуурганда хунтэрһэн хушын захада хуурай мушэрөөр түүдэг носооохо һанаатай һэхэрэн һуубаб. Эгээл тэрэ үедэ ара талада ямар нэгэн амитанай түбэр-түбэр гэхые шагнаадхибаб. һарбаймсаараа шүүрэн абахаар хажууамни буу хэбтэнэ. Эрьежэ харахадам, хушын саана хандагай байна хэбэртэй. Үгы. Хандагайшье бэшэ. Теэд юун гээшэб?

Мушэрэй саанаһаа гушаад сантиметр утатай асатан ургаһан эбэр харагдажа байба. Тэрэнь һарлаг үхэрэйхидэл адли, түхэреэн шобхо байгаа. Мал тууха үедэ һүрэгһөө таһарһан һарлаг гээшэ гү гэһэн һэжэг түрөөдхибэб. Үгы даа. Үнэнли хуша модоной мушэр дээгүүр үлын татаад харахадаа, эбэрээрнь таняадхибаб. Теэд лагаа гайхалтай юм. Эбэрнүүдынь? Нэгэ арһан соо хоёр ан ябаагүйл байха гэжэ бодоноб. Тэрэнэй зүг тээһээ бага зэргэ һэбшээтэйшье һаань, үнэр абаһан мэтэ һэргылээдхибэ. Энэ үедэ би буугаа бэлдэжэ байбаб. Гэбэшье тэрэ дары хандагай мушэрэй саанаһаа харбуулһан мэтээр гүйжэ гараба. Тиихэдээ хандагайл аад хандагай. Харин эбэрынь малай байба.

Энэ ушар тухай «халуун шулуу долёоһон» хуушанай ангуушадһаа һурахадам:

— Юрэ бусаар хүгжэн ургаһан малай эбэртэй хандагайнууд үзэгдэдэг юм. Теэд тэдэш тон лэ үсөөн дайралдадаг байха,—гэжэ тайлбарилаа бэлэй.

Олег Максимов «Калининградская правда» газетын фотокорреспондент юм. Тэрэ манай республикын ажабайдал тухай янза бүриин фото-зурагуудые буулгаа. Тэдэ фото-зурагуудынь манай республика тухай Д. Улзытуевай поэмые шэмэглэхэ юм. Тэдэнэйнь заримые уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди. Нэгэдэхи зурагынь—«Түрүүшын интервью» гэжэ нэрэтэй. Хоёрдохинь—«Буряад тала дайдада». Гурбадахинь—«Байгалай эрьеын үдэшэ».

Номой таг

«БУРЯАД ОРОНОЙ АМИТАД»

Нэмжээ тала, нэлэнхы тайга, түргэн горхон, толи нуурнуудтай элдин һайхан Буряад оронһомнай элдэб янзын амитад олон шуу. Бартахиһаа эхилээд, доргон хүрэтэр, Байгалай нюуса—нерпэһээ эхилээд, бүхы дэлхэйдэ суутай Баргажанай булган хүрэтэр—элдэб түрэлэй ангууд ушардаг. Теэд мүнөө болотор эдэ бүгэдэн тухай шэнжэлхы һэдэбтэй ном үгы һэн. Одоол мүнөө республикын номой магазинуудай таһагууд дээрэ «Буряад ороной амитад» гэһэн ном табигдаба. Тэрэнэй авторнууд—И. Старков, Г. Заруцкая. Хүдөө ажахын институдай доцент Иннокентий Старков, багшанарай институдай хүдэлмэрилэгшэ Галина Заруцкая гэгшэд уншагшадые түрэл нютагаймнай тала руу, тайга руу ан амитадтай танилсаха зорилгоор аяншалхыемнай уряалнал.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

МОСКВА ХАРУУЛНА.

12.00.—Һонинууд.
12.10.—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга.
12.40.—Социалис оронуудта-
13.10. — «Киноаппарадтайгаар аяншалагшадай клуб»
14.10—Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (видеозапись).
15.20—Дэлхэйн кубок абахын түлөө волейболоор мүрысөөн (видеозапись).
18.30-һаа 20.00 хүрэтэр забһарлалга.
17.00.—Телевизионно зүжэг.
20.00. — Үнгэтэ телевиденинн хүгжэмтэ программа.
21.00—Һонинууд.
21.15—Ярославль хотын телестудиин программа.
24.00—«Крупп ба Краузе» гэжэ олон серитэ телевизионно фильм (хоёрдохи сери).

„ПРАВДА БУР... МҮНӨӨДЭР... НОМ...

Нэгэдэхи хууда... публикымнай шуха... ри» гэһэн түрүү б... голойхидой үүсхэл ... гэһэн Б. Николае...

Хоёрдохи хууд... модоной үйлэдбэр ... фоторепортаж. Ю. ... «Интернационалист... гэжэ корреспонден...

Гурбадахи хууд... эй Гадаадын Хэр... нистр А. А. Гром... Генеральна Асса... дээрэ хэлэһэн үгэ. ... вай «Цыган ба Игр... рассказ. Уласхоор... сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хууд... ёгто, шорон үгэ» ... газетын заншалта бу... эй материалнууд.

Редакторай ор...
М. Н. НИ...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакт... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. р... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секре... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл... строительства—61-35, советского строительства и бы... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

● Гор. Улан-Үдэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02839. За...